

ЧОГО ХОЧЕ БОГ?

МАЙКЛ С. ХАЙЗЕР

Якщо не вказано інше, всі цитати зі Святого Письма наведені у перекладі Біблії Рафаїла Турконяка.

Іноді використовується переклад «Свята Біблія: Сучасною мовою (UMT).

ISBN-13: 978-0692199046 (Blind Spot Press)

ISBN-10: 0692199047

Всі права захищені.

Обкладинка: Моллі Джой Хайзер

Інші книги автора

Supernatural: What the Bible Teaches about the Unseen World and Why it Matters

The Unseen Realm: Recovering the Supernatural Worldview of the Bible

Angels: What the Bible Really Teaches About God's Heavenly Host

Demons: What the Bible Really Teaches About the Powers of Darkness

I Dare You Not to Bore Me with the Bible

The Bible Unfiltered: Approaching Scripture On Its Own Terms

Reversing Hermon: Enoch, the Watchers, and the Forgotten Mission of Jesus Christ

Brief Insights on Mastering Bible Study (The 60-Second Scholar series)

Brief Insights on Mastering the Bible (The 60-Second Scholar series)

Brief Insights on Mastering Bible Doctrine (The 60-Second Scholar series)

The Façade (fiction)

The Portent (fiction)

Скорочення назв книг Біблії

Старий Завіт

Бут (Книга Буття)
Вих (Книга Вихід)
Лев (Книга Левіт)
Чис (Книга Числа)
Повт (Повторення)
Шав (Книга Ісуса Навина)
Суд (Книга Суддів Ізраїлевих)
Рут (Книга Руті)
1Сам (Перша книга Самуїла)
2Сам (Друга книга Самуїла)
1Цар (Перша книга Царів)
2Цар (Друга книга Царів)
1Хр (Перша книга Хронік)
2Хр (Друга книга Хронік)
Езд (Книга Ездри)
Неем (Книга Неемії)
Ест (Книга Естери)
Йов (Книга Йова)
Пс (Книга Псалмів)
Прип (Книга Приповістей Соломонових)
Еккл (Книга Еклезіаста, або Проповідника)
Пісн (Пісні пісень Соломона)
Іс (Книга пророка Ісаї)
Єр (Книга пророка Єремії)
Плач (Книга Плач Єремії)
Єз (Книга пророка Езекіїла)
Дан (Книга пророка Даниїла)
Ос (Книга пророка Осії)
Йоїл (Книга пророка Йоїла)
Ам (Книга пророка Амоса)
Авд (Книга пророка Авдія)
Йона (Книга пророка Йони)
Мих (Книга пророка Михея)
Наум (Книга пророка Наума)
Авв (Книга пророка Аввакума)
Соф (Книга пророка Софонії)
Агг (Книга пророка Аггея)
Зах (Книга пророка Захарії)
Мал (Книга пророка Малахії)

Новий Завіт

Мт (Євангеліє від Матвія)
Мр (Євангеліє від Марка)
Лк (Євангеліє від Луки)
Ів (Євангеліє від Івана)
Дії (Дії святих Апостолів)
Як (Послання Якова)
1Пет (Перше послання Петра)
2Пет (Друге послання Петра)
1Ів (Перше послання Івана)
2Ів (Друге послання Івана)
3Ів (Третє послання Івана)
Юда (Послання Юди)
Рим (Послання до Римлян)
1Кор (Перше послання до Коринтян)
2Кор (Друге послання до Коринтян)
Гал (Послання до Галатім)
Еф (Послання до Ефесян)
Флп (Послання до Филип'ян)
Кол (Послання до Колосян)
1Сол (Перше послання до Солунян)
2Сол (Друге послання до Солунян)
1Тим (Перше послання до Тимофія)
2Тим (Друге послання до Тимофія)
Тит (Послання до Тита)
Флм (Послання до Филимона)
Євр (Послання до Євреїв)
Об (Об'явлення Івана Богослова)

Присвячується

Всім тим, хто тільки починає подорож віри в Ісуса, а також тим, хто почав вже давно, але відчуває, що не особливо просунувся на цьому шляху.

Зміст

Передмова

Вступ

Частина I: Історія

Глава перша: Бог хотів мати сім'ю

Глава друга: Бог все ще хотів мати сім'ю

Глава третя: Божа родина зрадила Бога

Глава четверта: Бог приєднався до Своєї людської сім'ї

Глава п'ята: Бог досягає Своєї сім'ї

Глава шоста: Бог навіки зі Своєю сім'єю

Огляд першої частини та короткий опис наступної частини

Частина II: Євангеліє

Глава сьома: Що таке Євангеліє?

Частина III: Слідуючи за Ісусом

Глава восьма: Що таке учнівство?

Глава дев'ята: Що робить учень?

Важливі назви й терміни (Глосарій)

Короткий огляд надприродних термінів

ПЕРЕДМОВА – БУДЬ ЛАСКА, НЕ ІГНОРУЙТЕ ЦЮ ЧАСТИНУ

Сподіваюся, що привернув вашу увагу. Я знаю, читати передмови – це як стояти в черзі або застрягти в пробці. Не буду обіцяти, що ви будете у захваті від цього вступу, але дуже важливо, щоб ви його прочитали.

Ця книга є вступом в суть Біблії. Вона про Божу любов, про те, що Бог хоче, щоб ви жили з Ним вічно, а також про те, що Бог хоче, щоб ви допомогли іншим дізнатися про ці дві істини. Просто, чи не так? Але, швидше за все, це буде не те, до чого ви звикли. Перед вами не чергова книга з азами християнської віри. Цілком імовірно, ви прочитаєте те, про що ніколи не чули, а також поглянете по-новому на вже відомі вам речі.

Ця книга призначена для двох категорій читачів. По-перше, це ті, хто нещодавно прийшов до віри в Ісуса. Якщо ви один з них, то, швидше за все, читання Біблії вже якоюсь мірою приголомшило вас. Дійсно, в Біблії є багато чого дивного і не надто зрозумілого. І, повірте, я чудово розумію, що ви відчуваєте. Коли, будучи підлітком, я повірив в Ісуса, я практично нічого не знав про Біблію. Краєм вуха я чув про Ісуса, Ноя, а також про Адама і Єву – і, мабуть, це все. Перед вами книга, яку я хотів би отримати тоді, коли тільки увірував, коли прийняв Добру Новину. Така книга допомогла б мені зрозуміти сенс біблійної історії, а також деяких важливих концепцій. Я сподіваюся, що ця книга стане для вас такою підмогою.

Друга категорія читачів, на яку розрахована ця книга – це ті, хто вже якийсь час знають Ісуса, але відчувають себе до певної міри «застряглими» на шляху. Можливо, ви вірите в Ісуса, ви вже якийсь час берете участь в житті помісної церкви (можливо, вже довгий час), але вас непокоїть думка про те, що повинно бути щось ще – в Біблії є щось, чого ви раніше ніколи не помічали. Ви не цілком розумієте, що означає слідувати за Ісусом. Крім недільних зібрань, зустрічей з друзями-християнами, домашніх груп, має бути щось ще. Хочу вас запевнити, що ваша інтуїція вас не підводить. Ця книга допоможе вам просунутися вперед.

Можливо, це буде звучати суперечливо, але за допомогою цієї книги я хочу познайомити розумних людей з базовими, але дуже важливими ідеями. Я завжди виходжу з того, що мій читач – людина розумна. Деяким з вас ця книга допоможе ще раз і по-новому зрозуміти якісь речі. Для інших, ця книга буде добрим початком, тому що ми всі повинні з чогось починати.

Я сподіваюся, що ця книга підведе читачів до прочитання інших моїх книг. Після того, як ви закінчите читати цю книгу, я рекомендую прочитати книгу *«Надприродне: що Біблія вчить про невидимий світ, і чому це важливо»*. Для англійськомовних читачів ця книга доступна онлайн. Її можна придбати або на сайті Amazon.com, або через сайт видавця –

Lexham Press. Також є безліч супутніх відео матеріалів онлайн, в яких я більш детально пояснюю концепції, викладені в цій книзі. Для тих, хто читає на інших мовах, ця книга доступна для безкоштовного завантаження на сайті: <https://www.miqlat.org/translations-of-supernatural.htm>.

Після прочитання книги «*Надприродне*», сподіваюся, що читач також відкриє для себе й інші мої книги: *I Dare You Not to Bore Me with the Bible*; *The Bible Unfiltered: Approaching Scripture on Its Own Terms*; а також *The Unseen Realm: Recovering the Supernatural Worldview of the Bible* (ці книги доступні лише англійською мовою). У них я спробував показати, що є незрівнянно більше за те, що ми зазвичай чуємо про Біблію або про Бога в церкві.

Я також сподіваюся, що всі ви станете слухачами мого подкасту *Naked Bible* (з англ. «Гола Біблія»). Назва відображує мою мету: я хочу дати своїм слухачам біблійний контент в його первісному, стародавньому контексті без деномінаційних фільтрів та припущень, заснованих на західних світоглядних парадигмах. Мене турбує лише те, що стверджує біблійний текст в його первісному контексті, а не те, що про цей текст говорить церковна традиція. Щомісяця сотні тисяч слухачів навчаються читати Біблію заново. Радість відкриття – це те, що кожен віруючий повинен зазнавати регулярно. Ось чому я роблю те, що роблю.

Дякую за те, що прочитали цю передмову!

Вступ

Чого хоче Бог?

Звучить, як досить просте питання. Але якщо ви трохи задумаєтеся, виявиться, що воно не таке вже і просте.

Чому? Ну, хоча б тому, що спершу необхідно зрозуміти, хто саме ставить це питання. Люди можуть ставити його з різних причин. Можливо, це розгніваний крик людини, яка відчуває біль? Можливо, це ледве чутний шепіт глибокої печалі? Можливо, це проста цікавість? А, можливо, за цим питанням ховається бажання глибоко над чимось замислитися? Не складно помітити, що відповідь на це питання залежить від того, *чому* його ставлять.

Оскільки в нашому випадку це питання ставлю я, то я з радістю поясню, навіщо його ставлю. Але перш за все, дозвольте мені розповісти про те, що зараз точно *не* є моєю спонукою. Я не ставлю це питання тому, що не знаю на нього відповіді. Відповідь мені відома. Насправді я знаю відповідь на це питання абсолютно для всіх. Принаймні, ту відповідь, яку дав би нам всім Бог. І саме так я це питання і ставлю. Цим питанням я хочу допомогти вам подумати про дуже важливі речі. Коли я ставлю питання «чого хоче Бог?», я насправді запитую «чого хоче Бог для кожної людини землі?» Тобто, чого Він хоче, коли мова йде про мене і про вас, про моє і ваше життя?

Перш ніж я відповім на питання, важливо відзначити, що питання це релігійного характеру. Питання про Бога зазвичай потрапляють саме в цю категорію. Я ставлю це питання і відповідаю на нього, тому що мене цікавить Бог. Багатьох людей цікавить Бог, хоча не багатьох цікавить церква. Це не страшно, тому що нам не потрібне друге, щоб говорити про перше. Я не пастор і не священник, проте спромігся зробити кар'єру, вивчаючи Біблію (так, це дійсно можливо). Тому, оскільки питання ставлю я, то відповідь буде базуватися на Біблії. Це звужує наш фокус. Моєю метою буде пояснити, як Біблія відповідає на питання «чого хоче Бог?» А тепер щодо відповіді. Вона дуже проста. Бог хоче *вас*.

Можливо, вас це здивує. Можливо, ви будете сумніватися в цьому. Нічого страшного. Адже саме ця відповідь є правильною. Але, якщо бути чесним, це *не повна* відповідь. По одному реченню неможливо зрозуміти, наскільки це дивовижна і глибока відповідь. Нам потрібен контекст, щоб оцінити ту нескінченну любов, яка за нею стоїть. Насправді за цією відповіддю стоїть довга і чудова *історія*.

Ось чому ця книга не тільки про те, чого хоче Бог, але також *про все те, що Бог хоче, щоб ви знали*. Так, Він хоче *вас*, але для того, щоб ви змогли це оцінити, а також для того, щоб ви відповіли Йому взаємністю, на що я сподіваюся, вам потрібно трохи більше контексту.

Саме в цьому і полягає моя робота. Ми почнемо з Божою історією. Ця історія сповнена трагічних подій. Проте, це не змінило Божого наміру щодо вас (і щодо мене, хвала Богу). Після того, як я розповім цю історію, я заглиблюся в деталі найбільш важливих аспектів цієї історії. Для цього не знадобиться вся книга. Тому якщо тільки ви не жадібний читач, вам пощастило. Якщо ви прочитаєте тільки ту частину книги, в якій розповідається ця історія, то отримаєте відповідь на питання, з якого ми почали. Але мені здається, що вам захочеться читати далі. У всякому разі, я на це сподіваюся. Це буде цікаво.

Перш ніж ми почнемо, я хотів би попередити про щось. Якщо ви багато часу проводите в церкві, ви можете подумати, що історія ця вам вже добре знайома. Звичайно ж, ви знаєте якісь її частини. Але я гарантую, що вас чекає безліч сюрпризів. На жаль, саме релігія часто заважає побачити дивовижність цієї історії. Іноді церква або деномінаційні уподобання стають більш важливими, ніж сама історія. Але тільки не в нашому випадку – в цій книзі ми спробуємо цього уникнути.

Хоча я припускаю, що деякі читачі знайомі з Біблією, все ж таки я впевнений, що ви стикнетесь з новими істинами та будете по-новому думати про істини, які вам вже відомі. А якщо Ви ніколи не ходили до церкви або мало що чули про Біблію, то це означає, що ви – ідеальний читач. Вам нема чому перенавчатися. Все для вас ново. Хай там що, думаю, що вас очікують захоплюючі відкриття про те, чого Бог хоче і чому.

Частина I: Історія

Глава перша

БОГ ХОТІВ МАТИ СІМ'Ю

Я ніколи не думав про Бога як про невидимого тата на небі. Бог був для мене Творцем, якоюсь далекою силою. Я вважав, що Він знав про мене, а також про всіх інших людей на землі, але не мав ні найменшого уявлення про те, що саме Він про всіх нас думав (і чи думав взагалі). У мене ніколи не було сумнівів щодо існування Бога, хоча я і не відчував Його присутності в моїй кімнаті або чогось подібного до цього. Бог був для мене відстороненим спостерігачем, який, можливо, час від часу звертав на мене Свою увагу (можливо, коли я потрапляв у важкі ситуації). Я не вважав, що Бог хоче мене покарати або, що я Йому не подобався. Загалом, я погоджувався з реальністю існування Бога і не вважав, що Він налаштований вороже по відношенню до мене. На цьому мої пізнання закінчувалися. Як говориться в приказці: «Чого очі не бачать, того серцю не жаль».

Мені треба було багато чого довідатися про Бога. Оскільки я не шукав Його, то вважав, що і Він не шукає мене. Якби тоді мене про це запитали, я б відповів, що у Бога є важливіші справи. Я думав, що нічого такого особливого (доброго чи поганого), що заслуговувало б на увагу, я не зробив.

Я помилявся. Бог *шукав* мене. Просто я про це не знав. Тепер я знаю, що Бог шукав мене, тому що шукати нас – це Його природа. Він *присвятив Себе* нам.

Звідки ми знаємо, що Бог такий? (Це питання я буду задавати не раз, тому приділіть йому увагу!) Розгляньмо себе у якості аналогії. Для нас нормально – тобто, це частина нашої природи – піклуватися про те, що ми створили. Особливо, якщо це творення передбачало серйозні зусилля або стало результатом ретельно продуманого плану. Для нас природно злитися або ображатися, коли хтось знущається, принижує, руйнує або заявляє права на те, що *ми* зробили, досягли або винайшли. Було б ненормальним, якби ми себе так *не* відчували.

Ми відчуваємо себе так через те, ким ми, по суті, є. Ми володіємо самосвідомістю. У всіх нас є внутрішнє життя – життя розуму. Ми використовуємо свій розум, щоб досягти того, чого хочемо, що принесе нам задоволення, а не того, що принесе нам біль або втрати. Ми діємо цілеспрямовано, а не випадково або безцільно. Ми керуємося нашою раціональністю та інтуїцією.

Прикладів цього можна навести незліченну кількість. Навіть самі незначні речі робляться нами навмисно – у нас є на те якась причина. Ми чистимо зуби, тому що не хочемо отримати карієс або мати неприємний запах з рота. Ми рано встаємо, тому що хочемо зберегти роботу (або ще краще, тому що нам подобається те, чим ми займаємося). Ми повертаємо ліворуч замість того, щоб поїхати праворуч тому, що нам потрібно саме ліворуч. Навіть коли ми

поводимося ірраціонально (наприклад, виливаємо відро негативу в соціальних мережах на людину, якій це абсолютно байдуже), ми все одно це робимо, оскільки прагнемо до бажаного результату (відчутти свою перевагу або «провчити їх»). І навіть коли ми робимо щось неприємне, робимо ми це з думкою про те, що це буде нам на користь. Інакше, навіщо сидати на дієту? За своєю природою ми не безцільні, а цілеспрямовані істоти.

Знов-таки, відсутність цих речей у житті людини свідчить про психологічну або емоційну аномалію.

Бог Біблії має схожий характер. Якщо Він щось робить, то робить це заради свого задоволення від зробленого. Бог не створював людство тому, що Йому чогось не вистачало. Він не був ані самотнім, ані тим, що сумував за компанією. Бог не має потреби ні в чому, тому що Він – Бог. Він створив все заради насолодження справами рук Своїх, якщо можна так висловитися. І найбільше за все Бог піклується про тих, кого Він створив бути схожими на Нього, тобто «за Своїм образом і подобою», як каже про це Біблія (Бут 1:26). Тобто про нас з Вами.

Де починається наша історія

Наша історія – історія про те, чому Бог прагне до відносин з нами, – починається з біблійної ідеї про Бога як Творця. І хоча ми не можемо повністю цього зрозуміти, основна думка полягає в тому, що ми знаходимося тут саме тому, що Бог цього захотів. Бог не діє випадковим чином. Він діє цілеспрямовано. Коли Він створив людство, Він не намагався компенсувати якусь неповноцінність в Собі. Виходячи з того факту, що Бог не потребував нас, але все ж таки нас створив, є тільки одне раціональне пояснення того, чому Він нас створив. Бог забажав, щоб ми існували для того, щоб Він міг насолоджуватися нами (і щоб ми насолоджувалися Ним).

Оскільки Бог створив нас, Біблія називає Його нашим Отцем, а людство, що походить від Адама, – Його дітьми¹. Ось чому Біблія використовує сімейну термінологію, щоб описати Бога і наші взаємини з Ним. Це не випадковість.

Але я трохи забігаю наперед. Для того, щоб дійсно зрозуміти контекст для сімейної термінології в Біблії, нам слід повернутися до того часу, коли Бог створював землю і людство. Вас, можливо, це здивує, але і тоді Бог не був один. Це ще одна причина, з якої ми можемо бути впевненими, що Бог не створював нас, щоб подолати Своє почуття самотності.

Біблія вчить, що перш ніж Бог створив нас, Він перед тим створив інших розумних істот. Біблія називає цих створінь «синами Божими». Ми називаємо їх ангелами. Старозавітна книга Йов оповідає про те, що ангели (букв. сини Божі) «хвалили Бога могутнім голосом»,

---

¹ Іс 63:16; 64:8; Лк 3:38; Дії 17:28-29; Рим 1:7; 1Кор 1:3.

коли Бог основував землю (Йов 38:4-7). Вони вже були присутні там і спостерігали за тим, що відбувалося.

Подумайте про фразу «сини Божі». Єврейське слово, перекладене як «сини», може бути переведено в ширшому сенсі як «діти»². Що ж саме мається на увазі під словосполученням «діти Божі»?

Сім'я.

Слово «діти» зазвичай вживається тоді, коли предметом розмови є сім'я. У випадку з уривком в книзі Йов 38:4-7 мова йде про небесну або надприродну сім'ю. Бог є Отцем розумних істот, яких Він створив в невидимому світі.

Усвідомлення того, що у Бога вже була надприродна сім'я, допомагає нам зрозуміти, чим Він керувався, створивши Адама і Єву – перших людей, згаданих у книзі Буття. Бог хотів мати *людську* сім'ю на додаток до сім'ї надприродної. Наймовірно те, що історія про Едем відкриває нам, що Бог бажав, щоб обидві Його сім'ї жили разом, в Його присутності. Це означає, що, як і ангели, людство спочатку було створено для того, щоб перебувати в Божій присутності.

Але звідки ми це знаємо? (Знову наше запитання). Подивімося.

Перша книга Біблії, Буття, починається з творіння. На час, коли історія згадує людей (Адама і Єву), Бог вже встиг багато чого створити. Буття оповідає про те, як Бог створив рослини, комах, птахів і тварин. Але жодне з цих творінь не було наділено здатністю мати взаємини з Богом. Вони не могли розмовляти з Богом. Вони не могли поділитися з Богом своїми думками або висловити Йому свою вдячність. Члени сім'ї мають взаємовідносини – вони взаємодіють на інтелектуальному й емоційному рівнях. Вони формують дружні зв'язки. Попри те, що рослини та тварини наймовірно величні, вони не можуть бути дітьми. Вони не можуть стати сім'єю. А це саме те, чого хотів Бог. Він хотів створити когось, схожого на Себе.

Образи Божі

Після того, як Бог наповнив землю різноманітними рослинами й тваринами, у Нього все ще залишалась одна справа. Бог вирішив створити нових істот – «за Своїм образом» та «за Своєю подобою» (Бут 1:27). Саме вони повинні були стати Його земною сім'єю.

«Образ Божий» є дуже важливою концепцією в Біблії. Люди були створені, щоб бути подібними до Бога. Думайте про слово «образ» як про дієслово, і вам буде легше зрозуміти

---

² Бут 3:16; 30:26; 31:43.

ідею³. Ми були створені, щоб *відображати* Бога, бути Його *образами*, а саме – бути Його представниками.

В якому сенсі людство повинно відображати Бога? Буття 1:27-28 дає нам відповідь:

І створив Бог людину – за Божим образом створив її; Він створив їх чоловіком і жінкою.

Бог поблагословив їх, кажучи: Зростаєте і розмножуйтеся, наповніть землю і володійте нею, пануйте над рибами морськими і птахами небесними, усією худобою, усією землею й усіма плазунами, які повзають по землі.

Бог чудово міг би подбати про Свій світ. Адже він Бог. Для Нього немає нічого неможливого. Але замість цього Він вирішує створити земну сім'ю. Його діти візьмуть на себе Його роль в управлінні та турботі про Його творіння. Вони будуть свого роду стажистами та партнерами Бога. Відображати Бога, бути Його образом – означає бути Божим представником на землі. Бог доручає людям роботу, з якою Він міг би чудово впоратися сам. Але Він хотів, щоб Його діти брали участь в Його справі. Божа справа мала стати справою сімейною. Едем був не тільки Божим домом, але і Його домашнім офісом. Ми були створені для того, щоб бути співпрацівниками Бога.

Бог зробив все для того, щоб створене Ним людство було в змозі відображати Бога на землі. Для цього Він наділив людство Своїми атрибутами (Своїми якостями й здібностями), такими як розум і здатність творити. Біблія вчить, що людина – це зменшена версія того, ким є Бог. Він створив нас, щоб ми були як Він, щоб ми могли брати участь з Ним в управлінні та турботі про Його новий світ.

Відображення Бога є важливою концепцією з кількох причин. Кожен з нас може виявити в ній надійну підставу для самоідентифікації. Божим наміром було, щоб кожна людина була Його дитиною і партнером. Саме *так* Бог дивиться на людей. Це означає, що і ми повинні дивитися на інших людей таким же чином. Бог бажає, щоб ми бачили в кожній людині брата або сестру. Ми всі маємо один і той же статус: ми – образ Божий, і Бог хоче, щоб кожен з нас був у Його сім'ї. Расизм, насильство, маніпуляції й примус ніколи не були частиною Божого плану для людства. Все це – жахливі наслідки непокори та гріха. Бог ненавидить те, що гріх зробив з людством, яке *Він так любить*. Ми повинні пам'ятати про це, коли думаємо про наші моральні падіння або падіння інших.

Відображати Бога – це те, що наділяє наше життя метою. У нас є місія. Кожна людина, незалежно від того, наскільки вона незначна, слабка або недовговічна, повинна зіграти свою роль в житті інших людей. Будь-яка наша дія, яка прославляє Бога, і яка служить на благо

---

³ В англійській мові слово image може виступати як іменником зі значенням «образ», так і дієсловом зі значенням «відображати». На цю особливість посилається автор.

інших образів Божих, є *духовним* покликанням. В Божих очах роль пастора, служителя або священника не є важливішою за інші покликання. Те, як ми живемо, може благословляти інші образи Божі, нагадуючи їм про те, як повинно виглядати життя в гармонії з Богом, але може бути також прокляттям для них. Те, що ми робимо в житті, дійсно має значення, навіть, якщо ці справи часто здаються незначними.

Ось чому я відповів на вступне питання таким чином. Чого хоче Бог? Він хоче вас. Він хоче мати сім'ю. Він хоче, щоб у Нього були співпрацівники. Він хоче, щоб ви побачили, ким ви насправді є, і чому Ваше життя настільки цінне для Нього.

Але це тільки початок. У цій історії є ще багато чого цікавого. Життя в цьому світі, а можливо, і в нашому власному домі, не відповідає Божому баченню. Сталося щось, що спровокувало загальний хаос і руйнування. Проблема була настільки великою, що ще б трохи, і Бог відмовився б від людства.

Глава друга

БОГ ВСЕ ЩЕ ХОТІВ МАТИ СІМ'Ю

У попередньому розділі я висловив думку про те, що Бог забезпечив людей всім необхідним для того, щоб вони були Його образами на землі. Зробив Він це, наділивши людину Своїми атрибутами (Своїми якостями й здібностями). Як прекрасно це б не звучало, саме з цього моменту історія починає бути особливо цікавою, але водночас і страшною. Одна з якостей Бога – свобода. Часто ми називаємо цю якість вільною волею. Якщо ви коли-небудь ставили собі питання, чим пояснюється присутність зла у світі, то ось відповідь, яку дає Біблія.

Повстання №1

Коли Бог вирішив наділити Своїми атрибутами Своїх дітей, Він знав, до чого це може призвести. Бог знає все, і тому Він ясно усвідомлював, що відбудеться. Бог прийняв таке ж рішення, коли створював і Свою небесну сім'ю. Вони теж володіють такими здібностями, як інтелект та свобода. Вони отримали ці дари від свого Творця.

Бог знав, що рано чи пізно Його дари будуть використані неправильно. Він чудово розумів, що не дивлячись на те, що Його діти (в духовному світі та на землі) схожі на Нього, все ж таки *вони не були Ним*. Вони були *меншими*, ніж Він. Вони були недосконалі, а Він досконалий. У якийсь момент один (а може і більше одного) з Його дітей або припуститься жадливої помилки, або зробить бездумний, егоїстичний вчинок, повставши проти того, чого хоче (або не хоче) від нього Бог.

Саме це сталося в Едемському саду. Адам і Єва повстали. Вони порушили Боже повеління не їсти від плодів одного з дерев в саду. Вони згрішили й втратили вічне життя в Божій присутності. Відтоді кожна людина народжується за межами Едему, будучи відчуженою від Бога. Апостол Павло досить добре підсумував: «заплата за гріх – смерть» (Рим 6:23).

Ця трагедія сталася через ще більш давнє повстання. Один з Божих надприродних синів відмовився поставитися з належною повагою до рішення Бога створити людську сім'ю. Замість цього він спокусив Єву в надії, що Бог знищить Адама і Єву. Він прийшов до Єви у вигляді змія (Бут 3:1-7). Біблія називає цього змія сатаною і дияволом (Об 12:9). Йому вдалося схилити Єву до гріха, але не вдалося назавжди позбутися людства.

У цій історії є глибокі істини. Напевно, найважливіша з них – це питання, яке ми всі ставили в якийсь момент нашого життя: «Чому є зло в цьому світі?» Зло у світі існує, тому що Бог вирішив створити істот, схожих на Себе. Я не маю на увазі, що в Бога є зла сторона. Я маю

на увазі, що Бог відмовився від ідеї створити роботів або запрограмовані комп'ютери, зроблені з плоті.

Остання думка дуже важлива. Ми повинні бути по-справжньому схожими на Нього. Без справжньої свободи, без здатності приймати реальні рішення ми не були б схожими на Нього. Без справжньої свободи ми не могли б по-справжньому любити Бога і бути Йому слухняні. Запрограмовані рішення насправді не є реальними рішеннями. Для того, щоб рішення любити або бути слухняними було справжнім, повинна існувати реальна альтернатива.

Як наслідок, зло існує тому, що люди зловжили чудовим даром, яким наділив їх Бог. Вони використовували його заради задоволення своїх егоїстичних бажань, заради помсти, заради ілюзорної автономії. Це зловживання свободою почалося в Едемі.

Але Бога все це не застало зненацька. Він був готовий до появи зла. Він передбачав те, що станеться і заздалегідь підготувався. Бог не знищив людей за те, що вони повстали. Навпаки, Він мав намір пробачити та викупити людство. Біблія відкриває, що Бог знав, що станеться, і запланував прощення і спасіння ще до того, як відбулося повстання. Якщо бути точним, план був задуманий ще «перед заснуванням світу» (Еф 1:4; Євр 9:26-10:7; 1Пет 1:20).

План порятунку передбачав, що врешті-решт Бог стане людиною. Незабаром ми підійдемо до цієї частини історії. Але задовго до того, як відбудеться ця подія, ціна за те, що трапилося в Едемі, мала бути сплачена. Бог вигнав Адама і Єву (а значить, і всіх їх нащадків) зі Своєї присутності. Едем припинив своє існування. Замість вічного життя з Богом, їх Отцем, людство було приречене на смерть (Рим 5:12). Це і є остаточна ціна відчуження людини від Бога – джерела життя.

По суті, Бог вигнав Своїх дітей зі Свого дому. Але це набагато краще того, на що сподівався змії – повного знищення людей. Бог не збирався відмовлятися від свого плану мати сім'ю. Однак, повстання не могло пройти без наслідків. Бог також покарав і сатану. Внісши смерть у світ Бога, сатана став паном царства смерті – того, що пізніше буде відомо як пекло.

Ніякого плану «Б»

Можливо, ви питаєте себе, чому Бог не відмовився від наміру мати людську сім'ю. Адже Бог дав людині вільну волю, знаючи, що це призведе до гріха і тисяч років людських страждань від різного роду насильства, зневаги, егоїзму і безлічі жадливих речей, які люди здатні завдавати одне одному. Можливо, через те, що ви самі страждаєте або через те, що бачите страждання навколо себе, вам хотілося б, щоб Бог просто знищив все і відразу.

Вірите ви в це чи ні, але Бог розуміє яке це почуття. Він бачить те зло, яке бачите ви, і навіть нескінченно більше. Він не хотів, щоб все так було. «Але», – скажете ви, – «Він же Бог! Хіба Він не може все це взяти й припинити?» Не все так просто. Поміркуйте. Бог може знищити зло у світі тільки тоді, коли знищить всіх тих, хто робить це зло. Іншими словами, Бог може знищити зло, тільки знищивши всіх нас. Всі люди грішать (Рим 3:10-12), і, як каже Біблія, всі «позбавлені Божої слави» (Рим 3:23). Тому, звичайно ж, Бог міг би все припинити. Але Він цього не зробить. Він занадто любить людство і тому не розглядає цей варіант.

Все зводиться до дивовижної істини: хоча Бог знав, до чого призведе створення людства, *кінцевий результат для Нього важливіший, ніж реальність, в якій взагалі немає людей.* Бог бачить гріх і страждання в нашому світі, Він знає про причини всього цього. І Йому від цього всього боляче. Бог настільки поглинений любов'ю до Своїх людських дітей, що ніколи не відмовиться від своїх початкових цілей. У Нього немає плану «Б». Є тільки план «А». Попри те, що Бог передбачав повстання, яке відбудеться в Едемі, передбачав все ті падіння і гріхи, які підуть за цим – включаючи наші з Вами гріхи – Він все одно бажає мати людську сім'ю.

Те, що сталося в Едемі, було тільки початком історії. Бог вигнав Адама і Єву зі Свого будинку (Бут 3:22-24). Він прокляв змія (Бут 3:14-15) і вигнав його зі Своєї присутності (Іс 14:12-15; Єз 28:16). Послання було простим і переконливим: повстання буде покарано. Здавалося, що всі зрозуміють це послання. Але ж ні. Все стало тільки гірше.

Повстання №2

Можливо, ви чули ідею про те, що Біблія пояснює присутність зла у світі гріхопадінням людини в Едемському саду. І це тільки частково правда. Крім трагедії в Едемі було ще два епізоди, які ще глибше занурили людство в розпусту та хаос.

Перший з них описаний в книзі Буття 6:1-4. На думку багатьох це найдивніший уривок у всій Біблії. (Повірте, я присвятив цьому уривку цілі книги). Історія ця про те, як деякі з надприродних Божих дітей («сини Божі») вирішили імітувати Бога в створенні своїх власних дітей за *своїм* образом. Заради цієї мети вони вирішили використовувати людських

жінок («людських дочок»). Сини Божі стали суперниками свого небесного Отця – Бога. Замість того, щоб з радістю прийняти бажання Бога включити людей в їх сім'ю, вони вирішили стати володарями своїх власних людей. Це не входило в плани Бога. Він хотів сім'ю, а не рабів.

Ці «ангели, які згрішили» (2Пет 2:4) порушили кордон між небом і землею. Вони «не зберегли свого початкового стану, але покинули своє житло» (Юда 6). Як наслідок Бог послав їх у пекло (2Пет 2:4-5; Юда 6), проте справа вже була зроблена і мала катастрофічні наслідки. Погляньте на два наступних після опису цього повстання вірша з Біблії:

Побачив Господь Бог, що зло людей розмножилося на землі, що кожний у своєму серці весь час пильно роздумує про зло, і стало тяжко Богові, Який створив людину на землі, і замислився Він. (Бут 6:5-6).

Тільки подумайте. *Кожний у своєму серці весь час пильно роздумує про зло.* Бог пошкодував, що створив людство. І ці думки Його засмучували.

Це і є визначення зіпсованості та тієї печалі, яку ця зіпсованість викликає. Перше надприродне повстання призвело до втрати людством вічного життя з Богом (що само по собі жахливо). Однак друге повстання перевело наслідки гріха на абсолютно новий рівень, прискорюючи саморуйнування людства. Бог глибоко жалкував з приводу того, як все обернулося. Людство було зіпсовано.

Біблія повідомляє нам, що Бог не бачив іншого розв'язання цієї проблеми, окрім як послати потоп і стерти людство з лиця землі (Бут 6:17). Важливо відзначити, що історія про потоп не говорить про те, що Бог перебував у гніві. Сказано тільки, що Йому було тяжко через те, що відбувалося. Колись Бог вирішив дати людству свободу. Він не міг просто взяти та й відібрати цю свободу, оскільки це означало б, що людина вже не буде схожою на Нього, а значить не буде людиною в повному розумінні цього слова. Єдиним виходом було почати все заново і покласти край тому, що накоїли повсталі сини Божі.

Тільки одна людина виявилася тоді праведною в очах Божих – Ной (Бут 6:9). Добре, що була хоча б одна. Бог був радий і цьому. Тепер Він зможе і далі здійснювати Свій план щодо людства.

Бог наказав Ною побудувати ковчег (великий корабель), щоб він, його родина, а також безліч тварин змогли вижити. Бог все ще сподівався, що незважаючи на крайню зіпсованість людства, Його діти все одно колись будуть з Ним. У Своїй милості Бог дав Ною 120 років, щоб підготуватися до потопу (Бут 6:3), і розповісти людям про те, що їм загрожує. Бог бажав, щоб вони відвернулися від своєї порочності та були прощені (2Пет 2:5).

Однак люди так і не дослухалися до Нього. Вони відмовилися прислухатися до Божого милостивого попередження. Знову Божі діти повернулись до Нього спиною, тому що у них була свобода так вчинити. Тож не дивно, що Боже серце було розбите. Принаймні, все ще залишався Ной зі своєю родиною. Після того, як потоп закінчився, Бог повторив те повеління, яке дав колись Адаму і Єві («Зростаєте та розмножуйтеся, наповнюйте землю і володійте нею»; Бут 9:1). Бог починав все заново. Він уклав завіт з Носем, який поширювався на все людство (Бут 9:8-17). Завіт – це обіцянка або обітниця. Цей завіт був одностороннім. Він стосувався Божої обіцянки більше не знищувати людство (Бут 9:11). Це дивно, але Бог все ще хотів людську сім'ю.

Не настільки дивно, але вельми неймовірно те, що люди будуть продовжувати зловживати Божою добротою. Третє повстання сталося після потопа. Це повстання буде визначальним для всієї іншої біблійної історії. І знову будуть явлені непереможне Боже терпіння та Його любов.

Повстання №3

Якщо ви знаєте про Адама і Єву, про Ноя і потоп, то напевно щось чули й про Вавилонську вежу. Якщо це не так, то нічого страшного, тому що більшість парафіян церков не розуміють, що *насправді* там відбулося.

Історія про Вавилонську вежу міститься у книзі Буття 11:1-9. Після потопа Бог хотів, щоб нащадки Ноя зростали й розмножувалися, наповнюючи землю. Подібно до Адама і Єви, вони повинні були стати Божими співпрацівниками – вони повинні були піклуватися про творіння. Замість цього вони зібралися в місці, яке мало назву Вавилон, і побудували вежу собі на славу (Бут 11:1-4).

Це всім відома версія історії. Але її значення можна виявити в незнайомих віршах іншої книги Біблії. Ось ці вірші:

Коли Всевишній дав народам їхні землі, коли Він людство розділив, Він встановив кордони між народами, за числом Ангелів [синів Бога]. Але Господня частка — це Його народ. Господній спадок – Яків. (Повт 32:8-9)⁴

Ці вірші розповідають про те, що одним із судів, що спіткав людей при Вавилонській вежі, став поділ людства. До цього моменту Бог мав справу з людством як з єдиним цілим. Все це змінилося у Вавилоні. Люди стали ділитися за географічною та мовною ознаками.

Гірше того, Бог відсторонився від людства. Втопившись від постійного нехтування Своєю волею, Бог призначив народи землі іншим членам Своєї надприродної сім'ї – синам Божим.

---

⁴ Переклад «Свята Біблія: Сучасною мовою (УМТ)»

Ці Божі сини відрізняються від тих, які згрішили перед потопом. Бог не міг вигнати людство зі Свого дому. Він вже зробив це в Едемі. Також після повені Він обіцяв більше не знищувати людство (Бут 9:11), отже ця катастрофа повторитися вже не могла. Що ж ще Він міг зробити? По суті, Він сказав наступне:

«Досить! Якщо ви не хочете, щоб Я був вашим Богом, Я доручу вас деяким з моїх небесних помічників».

Наслідки цього суду різноманітні. Нам не розповідають, скільки часу на це знадобилося, але Біблія повідомляє, що надприродні сини Божі, призначені народам, не впоралися зі своїм завданням. Вони настільки розбестилися (Пс 81:1-5), що Богу довелося судити і їх. Колись Він позбавить їх безсмертя і знову поверне собі всі народи (Пс 81:6-8). Якщо можна так висловитися, Боже розчарування залишило Його бездітним, позбавивши Його людської сім'ї. З цим покінчено! Бог відмовився від Свого задуму, вірно? Ні, не зовсім.

Божя наполеглива любов

Згадайтеся, що сталося після катастрофи при Вавилонській вежі? Бог з'явився Аврааму (спочатку його звали Аврам), літньому чоловіку, одруженому на жінці, на ім'я Сара, яка була вже не в тому віці, щоб народжувати дітей. Бог уклав завіт з Авраамом. Він пообіцяв цим літнім людям, що в них буде син. Бог зробить чудо. Їхній син стане початком нової Божої сім'ї на землі (Бут 12:1-9; 15:1-6; 18:1-15).

Віддавши решту людства під нагляд членів Свого небесного воїнства, Бог почав з Авраама заново створювати Свою власну сім'ю. Авраам повірив в Божі обіцянки (Бут 15:6). Йому не потрібно було викликати Божий інтерес або заслуговувати Його прихильність. Це Бог обрав Авраама. Ініціатором відносин між Богом і людиною був Бог. Ну, а Авраам повірив.

Згодом заповітні відносини, які почалися з Божого покликання і віри Авраама, були відзначені фізичним знаком обрізання (Бут 17:1-14; Рим 4:1-12). Вся сім'я Авраама наслідувала його приклад (Бут 17:23). Цей знак відзначав нащадків Авраама як народ, який Бог обрав бути Його сім'єю. Обрізання було знаком також і для жінок з роду Авраама. Оскільки вони виходили заміж тільки за чоловіків зі свого народу, обрізання нагадувало їм про те, як їх народ надприродним чином взяв свій початок від Авраама і Сарри, коли вони зважилися завести своїх власних дітей.

Важливо розуміти, що Божий завіт з Авраамом був заснований на вірі в Божі обіцянки. Бог не прийшов до Авраама тому, що виявив людину, яка буде дотримуватися всіх правил. Спасіння не ґрунтується на поведінці. Ми не можемо заслужити спасіння. Якби могли, то Бог був би у нас в боргу за нашу чудову поведінку. Він був би нам щось винен у відповідь на наші досягнення. Подумайте, наскільки абсурдно це звучить. Замість цього Авраам і його

нащадки являли свою віру в Божі обіцянки, дотримуючись знаку завіту. Обрізання було зовнішнім вираженням відданості Богу.

Апостол Павло використовував Авраама як приклад відданості, що базується на вірі (Рим 4:1-12). Авраам повірив і був прийнятий Богом ще *до того*, як став слідувати певним правилам. Сенс правил був в тому, щоб показати, у що він вірив. Вони не замінили віру. Найголовнішим залишалася віра. Відданість цій вірі, цьому Богу – це те, про що ми поговоримо пізніше. Сьогодні ми називаємо це учнівством. Віра і відданість – це дві різні речі. Вони пов'язані одна з одною, але це не одне і те саме. Теж саме стосується спасіння й учнівства.

Обіцянка Аврааму сина (а через сина і нової сім'ї, яка виросте у великий народ) було другим звітом після катастрофи в Едемі. Перший був з Ноем. Обидва звіти були потрібні для того, щоб зберегти Божу мрію про людську сім'ю. Але за цими звітами ховалося не тільки бажання Бога не здаватися на шляху до здійснення мрії, але також і бажання запропонувати людству врешті-решт щось набагато більше, а саме вічне життя. Бог дійсно не залишив людство. Він не міг перестати любити людей. Бог все ще жадав людської сім'ї.

Бог виконав Свою обіцянку Аврааму. У них із Саррою дійсно народився син Ісаак (Бут 17:19-21; 21:1-7). Сім'я Авраама буде відома згодом як Ізраїль – назва, яка найчастіше використовується для опису Божої людської сім'ї в Старому Завіті (Бут 32:28; Повт 32:9; Іс 44:1). Але як же щодо людей з інших народів – тих, кого Бог призначив синам Божим після повстання біля Вавилонської вежі? В Біблії їх називають язичниками. Цей короткий термін описує всіх, хто не від Ізраїлю. Попри те, що сталося у Вавилоні, Бог не забув і про цих людей.

Бог не тільки почав новий народ (Ізраїль), але також сказав Аврааму, що його нащадки одного дня стануть благословенням для тих народів, від яких Бог колись відмовився (Бут 12:3)! Через багато років Ісус, з сім'ї Авраама, буде особливим нащадком, який приведе всі народи землі назад до Бога (Гал 3:16-18, 26-29). До приходу Ісуса язичники могли приєднатися до Божої сім'ї, відкинувши всіх інших богів, увірувавши в істинного Бога і прийнявши знак Божого завіту на своє тіло.

Багато часу пройшло від Авраама до Ісуса. Історія «Божого спадку» – Ізраїлю (Повт 32:9) – була аж ніяк не зразковою. Вони були Божим народом, але, на жаль, хоча і досить передбачувано, знову і знову були невірні своєму Богу. Найстрашніше було ще попереду.

Глава третя

БОЖА СІМ'Я ЗРАДИЛА БОГА

Історія біблійного Ізраїлю довга і звивиста, сповнена тріумфів і трагедій. Бога все це не застало зненацька. Він знав, чого очікувати від людей. Він знав, з ким має справу.

Небажані гості

Бог повідомив Аврааму про те, що майбутнє його нащадків буде непростим. Він говорив правду. Він сказав Аврааму: «Знай, що твої нащадки будуть чужинцями – житимуть не на власній землі; їх зроблять рабами, заподіють їм зло і гнобитимуть їх чотириста років» (Бут 15:13). Це погана новина. Але Бог також дав і надію: «Та над народом, якому будуть рабами, Я здійсно суд. І після того вони придуть сюди з великим майном» (Бут 15:14)

І дійсно, нащадки Авраама, тепер вже під проводом онука Авраама, Якова, чие ім'я Бог змінив на ім'я Ізраїль, врешті-решт опинилися в Єгипті під владою фараона (Вих 1). Вони прийшли туди з Божого схвалення, щоб уникнути голоду (Бут 45:5-11). Їх помилка полягала в тому, що після закінчення голоду вони не повернулися в землю, яку їм дав Бог. Вони дуже надовго застрягли в Єгипті.

Перебуваючи в Єгипті, ізраїльський народ збільшився кількісно настільки, що фараон став панікувати з приводу утримання своєї влади над країною (Вих 1:8-10). Він почав примушувати їх до праці та наказав вбивати новонароджених немовлят чоловічої статі (Вих 1:14-16). Але Бог втрутився і зробив так, що ізраїльтяни ставали ще сильніше (Вих 1:8-21).

Ізраїль провів у Єгипті чотири століття в дуже важких умовах. Зрештою Бог втрутився і зберіг життя немовляти, на ім'я Мойсей. Бог влаштував обставини таким чином, що немовля це виховувалося в домі фараона, прямо під його носом (Вих 2:1-10). Мойсей вів життя єгипетської еліти, проте одного разу скоїв тяжкий злочин. Захищаючи беззахисного ізраїльтянина, в бійці він вбив єгиптянина. Щоб уникнути покарання за законом, Мойсей втік з Єгипту.

Мойсей почав нове життя в пустельному місці під назвою Мадіам. Бог зустрів його біля гори Синай у полум'ї вогню з куща. Ця зустріч змінить історію не тільки його народу, але й усього світу (Вих 3:1-15). Бог послав Мойсея назад до Єгипту, щоб протистояти фараону. Він повинен був вимагати звільнити Божий народ. Бог пообіцяв захистити Мойсея і дати йому необхідну для цього силу (Вих 3:16-22).

Решта частини історії – одна з найвідоміших у світі. Навіть якщо ви ніколи не читали Біблію, то напевно чули або дивилися фільми про неї. Бог наслав кари на Єгипет і його

богів, коли фараон відмовився звільнити ізраїльтян (Вих 7-12). Через Мойсея Бог змусив фараона звільнити безліч ізраїльтян від єгипетського рабства. Він розділив Червоне море, щоб врятувати їх від єгиптян, коли ті вирішили наздогнати ізраїльтян в пустелі, щоб вбити (Вих 13:17 до Вих 14). Перехід через Червоне море – це, напевно, найбільш видовищне диво в Біблії. Але це не було шоу. Бог хотів зберегти життя людей. Бог хотів врятувати Свою сім'ю.

Закон і відданість

Зрештою Бог привів Свій народ до того місця, де Він спочатку промовив до Мойсея. Там Він дав ізраїльтянам Закон – Десять Заповідей. Він уклав з ними завіт. Важливо розуміти, що Ізраїль був Божим народом ще до того, як Бог дав їм Десять Заповідей. Бог ставився до народу, як до Своєї сім'ї, ще коли Мойсей протистояв фараону (Вих 3:7, 10; 4:23; 5:1; 6:7, 7:4). Закон був даний не для того, щоб люди могли заслужити місце в Божій сім'ї. Ізраїльтяни вже були Божою сім'єю.

Нам слід зупинитися на цьому більш детально. Це досить важливо. Бог дав закони Своему народові не для того, щоб вони заслуговували місце в Його сім'ї, а для того, щоб вони могли показати, *що хочуть лишатися в сім'ї*. Через виконання Божих законів ізраїльтяни показували, що не збираються бути невірними та коритися іншим богам. Якщо ізраїльтяни будуть відданими віруючими, це дозволить Богу використовувати їх для служіння всім іншим народам в якості «царського священства» (Вих 19: 5-6). Бог хотів, щоб все людство було в Його сім'ї. Але почав Він з однієї групи – з Ізраїлю. Якби вони були відданими віруючими, то стали б благословенням для всіх інших народів (Бут 12:3).

Є ще один важливий аспект для розуміння цього завіту. Божі закони не були призначені для того, щоб ізраїльтяни стали настільки хорошими, щоб Бог нарешті їх полюбив. Бог вже любив Ізраїль (Повт 7:7-8). Він надприродним чином дав похилим Аврааму і Саррі здатність зачати й народити дитину, від якої згодом походить Ізраїль. Вся справа була в сім'ї. Бог не створив список правил для того, щоб ізраїльтяни стали гідними участі в Його сім'ї. Вони вже були Його сім'єю. Божі закони були призначені для того, щоб допомогти Його дітям уникнути служіння іншим богам і жити щасливим, мирним життям один з одним, а не для того, щоб заслужити Божу прихильність.

Залишаючись вірним Собі, Бог не позбавляв ізраїльтян вільної волі. Він просто попросив їх залишити інших богів і вірити в Нього – вірити в те, ким Він був, в те, що Він створив їх через любов до них. Будь-який член народу Ізраїля міг залишити Божу любов, якщо він цього хотів. Вони могли вибрати не вірити. Вони могли вибрати поклонитися якомусь іншому богу. Як ми побачимо пізніше, багато хто з них так і вчинив.

Після того, як ізраїльтяни покинули гору Синай (де Бог дав їм Закон), Бог в образі людини (ангела) повів їх в обіцяну Землю (Вих 23:20-23; Суд 2:1). По дорозі туди народ постійно нарікав через нестачу їжі та води. Але Бог забезпечував їх усім необхідним (Вих 15:22-27; 16:1-30). Їм доводилося боротися за свої життя зі смертельно небезпечними ворогами на землі. Бог врятував їх від знищення (Повт 2-3; Інав 11-12; Пс 136:10-24; Дії 13:19).

Стрімке падіння

Можна подумати, що після того, як Бог ввів ізраїльтян в обіцяну Землю, вони були настільки переповнені безмежною любов'ю до Бога, що їхня відданість Богу досягла рекордного рівня. Однак цього не сталося. Натомість вони вирішили, що спільне існування зі злом було для них припустимо. Вони відмовилися вигнати ідолопоклонників (людей, які вклонялися іншим богам за допомогою ідолів) з обіцяної Землі. Неначе ізраїльтяни геть забули про те, як їх непослух вже призводив до катастроф у минулому. Їх невірність та брак любові до Бога призвели до деморалізуючих наслідків:

Господній ангел пішов з Галгала до Ридання, до Ветилію і до дому Ізраїля, і сказав їм: Господь, Господь вивів вас із Єгипту і ввів вас у землю, про яку клявся вашим батькам, що дасть її вам! Я і сказав вам: Не знищу Мого завіту, який уклав з вами, до віку. Тож ви не складатимете завіту з тими, хто живе на цій землі, та їхнім богам не будете поклонятися, але знищите їхні різьблення і розіб'єте їхні жертовники! Ви ж не послухалися Мого голосу. Оскільки ви це вчинили, то Я сказав: Не продовжуватиму переселяти народ, про який сказав Я, що винищу їх з-перед вашого обличчя! І вони будуть вам на страждання, а їхні боги будуть вам на спотикання. (Суд 2:1-3).

Богу довелося судити Свій народ ... знову. По суті, Він сказав наступне: «Я умиваю руки. Раз ви не хочете, щоб Я був з вами, подивимося, як ви впораєтеся самостійно». Ми це вже проходили. І як ми переконалися раніше, без свого Бога Божий народ не може впоратися ні з чим. І оскільки ми переказуємо реальну історію, то і реакція Бога здається нам знайомою: Він знову і знову повертався до Ізраїлю, щоб рятувати їх від біди. Ми всі знаємо приклад таких людей. Можливо, ви – один з них. Ви продовжуєте допомагати комусь через любов до цієї людини, навіть якщо іноді це здається ірраціональним. Якщо подивитися на те, що робив Бог, то це дійсно здається божевільним. Але Бог хоче людську сім'ю навіть тоді, коли люди відвертаються від Нього. Його любов не піддається простій логіці.

Вся книга Суддів, з якої ми щойно процитували уривок, оповідає про нескінченний колообіг духовних повстань, пов'язаних з ними страждань, закликів до Бога про допомогу, і багаторазових повернень Бога до свого народу через Його любов. Цей колообіг не припинявся впродовж кількох століть. Кульмінацією всього став момент, коли ізраїльський народ зажадав від Самуїла, священника і пророка, помазати над ними царя.

Тож не дивно, що обраний народом цар, Саул, став абсолютною катастрофою. Адже не може віщувати нічого доброго ситуація, в якій обраного царя доводиться силою тягти з укриття, в якому він переховується, щоб влаштувати його на цю посаду (1Сам 10:22). Урешті-решт Бог обрав Давида замість Саула. Моральність Давида викликає масу питань, але він був краще Саула. Його не можна було звинуватити в невірності або нестачі любові щодо Бога. Хоча він і порушував ряд моральних законів Бога, він завжди каюся в цьому і ніколи не поклонявся іншим богам. З цієї причини Бог дав Давиду обіцянку завіту, який полягав в тому, що тільки його сини будуть законними правителями Ізраїлю.

Цей завіт передбачав створення династії Давида. Бог буде розглядати тільки нащадків Давида у якості законних царів. На жаль, інша частина біблійної історії Ізраїлю оповідає про безліч чоловіків, які мали законне право на престол, але не годилися на роль царів. Богу довелося прибрати багатьох нащадків Давида, бо вони були невірні йому, вибираючи замість відданості служіння іншим богам. Крім правильної генеалогії, спадкоємці престолу з родини Давида повинні були любити Бога. Ось чому кожен цар повинен був мати при собі копію Божого Закону (Повт 17:18; 2Цар 11:12). Він повинен був бути кращим прикладом відданості віруючого.

Син Давида, Соломон, був найвидатнішим царем в історії Ізраїлю (якщо лакмусовим папірцем вважати саме численність територій і розмір багатства). На жаль, його відданість єдиному Богові, що повинна базуватися на вірі, похитнулася. Він приносив жертви іншим богам і уклав безліч політичних шлюбів, що відкрило двері для поклоніння іншим богам в Ізраїлі (1Цар 11:1-8). Іншими словами, Соломон породив цикл духовного компромісу і спротиву, що, врешті-решт, призвело до катастрофи нації.

Остаточне зрадлицтво

Після смерті Соломона, десять з дванадцяти колін повстали проти його наступника (1Цар 11:41-12:24). Царство Ізраїлю розділилося на дві частини – за колінами та географічно. Можна сказати, що Божа сім'я розпалася. Сумний і той факт, що багато наступних царів того періоду так ніколи й не тримали в руках Божий Закон (2Цар 22:8-13).

Північна частина розділеного народу (десять колін, які підняли політичне повстання) відразу ж занурилася в духовний морок (1Цар 12:25-33). Замість того, щоб бути по вірі відданими Богові, який дав їм землю і надприродним чином сприяв їхній появі, велика частина Ізраїлю зрадила Бога. Ось чому пророки, які в той час проповідували по всій країні, порівнювали це духовне падіння з поведінкою блудниці, з духовним блудом. Це була яскрава аналогія. Південна частина царства (два коліна) занурювалася в духовний морок набагато повільніше. Але поступовий гріх – це все одно гріх.

Відмова від Бога ніколи не призводить ні до чого доброго. Як зазначається в Біблії, «будьте певні, що покарано буде вас за гріх ваш!» (Чис 32:23)⁵. Як і в інших випадках, Бог дозволив Своєму народові використовувати свою свободу і пожинати наслідки. У 722 р. до н.е. північна частина царства була завойована народом, який я б назвав клінгонами⁶ Старого Завіту – асирійцями. Якщо кінофільм «Володар перснів» вам більш знайомий, ніж «Зоряний шлях», то думайте про асирійців, як про орди Мордора.

Мені подобаються ці аналогії, тому що асирійці заслуговують цю репутацію через свою жорстокість. Вони розпорошили десять північних колін по всьому стародавньому світу, розбиваючи сім'ї та відбираючи в них все майно. Два коліна південної області, що залишилися, були завойовані вавилонянами через трохи більше сотню років (586 р. до н.е.). Тисячі ізраїльтян були насильно забрані до Вавилону.

Давайте будемо відвертими. Якби Бог забув про Свій народ на той момент, ми б Його зрозуміли. Вони повставали знову і знову протягом тисячі років з часів Авраама. Важко не прийти до висновку, що вони отримали рівно те, на що заслуговували. Але це не те, як діє Бог.

Замість того, щоб покінчити з усім, Бог вирішив, що *все ще* хоче мати сім'ю. Але для того, щоб повернути Свій народ, а також і все інше людство у Свою сім'ю, необхідно було змінити тактику. Бог уклав ряд завітів зі Своїм народом. Але було очевидно, що Його народ – це звичайні люди. Вони помиляються... Помиляються багато, і з передбачуваною регулярністю. Решта ж народів були доручені надприродним істотам (синам Божим; Повт 32:8), які до цього моменту вже стали ворогами свого Творця, Бога Ізраїля. Ситуація стала вельми складною.

Боже рішення за даних обставин складалося з двох частин. Коли останні з Божих дітей були в кроці від полону, Бог спонукав двох пророків (Єремію і Єзекіїля) повідомити Своєму народові, що вони не забуті назавжди. Бог укладе зі Своїми дітьми «Новий Завіт». Цей завіт буде відзначений пришествям Духа (Єр 31:31-34; Єз 36:22-28). Наближався новий день.

Але ця обіцянка приходу нового дня не містила в собі відповіді на питання про те, як Бог зможе забезпечити дотримання старих завітів, не скасовуючи та не змінюючи їх. Багато ізраїльтян відкинули Бога і стали поклонятися іншим богам. Вони знехтували Ним, порушуючи Його закони. Це засмучувало Бога. Він хотів виконати Свої обіцянки, але багато хто з Його дітей були спокушені поклонінням богам інших народів.

Це був шлях, що веде до смерті. Згадайте, що через те, що сталося в Едемі, кожна людина була приречена померти та більше не могла мати вічне життя до тих пір, поки не звернеться до істинного Бога і не повірить в Його любов і обіцянки. Занадто багато ізраїльтян забули

---

⁵ Переклад «Свята Біблія: Сучасною мовою (УМТ)»

⁶ Ворожа інопланетна раса в серіалі «Зоряний шлях»

про все це. Вони не могли просто взяти та обрати собі бога за своїм розсудом. Їм слід було повірити в істинного Бога і дотримуватися цієї віри.

Ситуація ще більше ускладнилася, коли справа торкнулася царів Ізраїлю. Бог пообіцяв Давиду, що його спадкоємці будуть успадковувати престол. Однак, багато хто з них відвернулися від Нього. Бог не міг ігнорувати невірність і невір'я. Але Він також не міг і скасувати Свою обіцянку. Інакше Йому довелося б визнати, що все задумане їм було спочатку поганою ідеєю. Але Бог, Який знає все, просто не в змозі мати погані ідеї.

Отже, як Богу виконати Свої обіцянки народу, який відкинув Його і який дистанціювався від Нього? Вони потребували оновлення сердець. Вони потребували того, щоб Його присутність скеровувала їх. Для цього був потрібен нащадок Авраама, нащадок Давида, який став би останнім царем і досконалим образом Божим. Цей нащадок мав також зняти з людства прокляття смерті. Але як звичайна людина змогла б перемогти смерть? Це було б можливо тільки в тому випадку, якби він водночас був і Богом. Але чи можливо таке?

Безсумнівно можливо...

Глава четверта

БОГ ПРИЄДНАВСЯ ДО СВОЄЇ ЛЮДСЬКОЇ СІМ'Ї

Християни знають про пришествя Ісуса все. Вони знають, що Він був дивовижним чином народжений Марією, юною дівчиною, яка була незайманою (Мт 1:18-19). Широкий громадськості відомий образ немовляти Ісуса, що лежить в яслах, особливо у світлі різдвяних декорацій. Деякі старі, але все ще популярні різдвяні пісні оповідають про те, як Ісус виконав старозавітні пророцтва про Месію.

В Ісусі відкривається щось більше, ніж просто хрест

Зазвичай вся увага зосереджується на тому, що Ісус народився, щоб врешті-решт померти на хресті. Через Нього приходить прощення наших гріхів, а значить, через Нього ми можемо повернутися в Божу сім'ю (Ів 3:16). Іншими словами, коли більшість християн думають про Ісуса, вони відразу ж згадують про хрест. Думаючи так, ми дещо втрачаємо.

Факт того, що Бог став людиною в Ісусі, трохи губиться на тлі надмірної уваги, відведеної події на хресті. Більшість християн не усвідомлюють, що з багатьох причин було просто *необхідно*, щоб Бог став людиною. По-перше, щоб виконати всі вимоги Старого Завіту. По-друге, щоб зруйнувати наслідки надприродних повстань, про які ми говорили раніше.

Надія на те, що одного разу люди все-таки будуть перебувати з Богом вічно, все ще була жива завдяки рішенню Бога не знищувати людство і не відмовлятися від свого початкового плану. Він продовжував повертатися до людства, пропонуючи людям прощення і відносини з Ним. Бог хотів, щоб вони вірили та показували свою віру, живучи в гармонії з Ним і одне з одним. Але кожен раз Божі діти відкидали Його. Таке відчуття, що щоразу, коли Бог говорив: «Ви все ще можете бути зі Мною. Просто повірте в це і потім покажіть Мені, що це є те, що у вас на серці», все, однак, ставало тільки гірше. Біблія використовує аналогію з заблудлими вівцями, що залишилися без пастуха, щоб описати ситуацію, що склалася (Іс 53:6; Мт 9:36). І це дуже слушне порівняння.

Як я вже зазначив в кінці минулого розділу, Божі діти потребували нового серця та й щоб Божа присутність допомагала їм вірити. Їм потрібно було щось, що стало б засобом їх порятунку від них же самих, а також від долі, в якій не було місця для вічного життя з люблячим їх Богом. Мав знайтися спосіб, який допоміг би Богу виконати всі старозавітні обіцянки, зупинити прокляття смерті та допомогти Своему народові продовжувати вірити.

Боже рішення в даній ситуації було вкрай радикальним. Він повинен був *стати людиною*. Він повинен був приєднатися до людської раси. *Саме в цей момент на історичній сцені*

з'являється Ісус. Ісус – це Бог, який став людиною (Ів 1:1, 14-15; Кол 1:15-20; 2:6-9). Він став розв'язанням усіх цих проблем.

Тільки прийнявши смерть за все людство можна було зупинити прокляття смерті. Це також означало, що за такою смертю мало слідувати воскресіння – щось, що під силу лише тільки Богу. *Ісус став рішенням для того, що відбулося в Едемі.*

Пам'ятаєте завіт Бога з Авраамом? Бог надприродним чином втрутився, щоб дати Аврааму і Саррі сина. Це поклало початок Ізраїльському народу. Бог обіцяв, що один з нащадків Авраама стане благословенням для всіх народів, які Бог відкинув у Вавилоні. Але як звичайна людина могла таке здійснити? Тільки сам Бог міг стати вірним нащадком Авраама, який виконає обіцянку завіту благословити інші народи. *Ісус був нащадком Авраама* (Мт 1:1; Лк 3:34). Він був обіцяним насінням, яке звільнить людей з відкинутих народів (язичників) від інших богів, щоб вони змогли возз'єднатися з Божою сім'єю (Гал 3:16-18; 26-29). *Ісус став виконанням завіту з Авраамом.*

Ісус також був нащадком Давида, а значить, мав право на царський престол (Мт 1:1; Лк 1:32; Рим 1:3). *Ісус став виконанням завіту з Давидом.* У Ньому текла правильна кров, і Він був абсолютно відданий Богу. Він ніколи не був неслухняний Богові. Він не вчинив жодного гріха (2Кор 5:21; Євр 4:15; 1Пет 2:22). Той факт, що Ісус жодного разу не згрішив, означає також, що Він був чудовим прикладом виконання Божого Закону і завіту, укладеного на Синаї. Ісус – це досконалий образ Бога (2Кор 4:4; Кол 1:15). Він є прикладом того, як слід відображати Бога. Бог хоче, щоб ми наслідували приклад Ісуса (2Кор 3:18; Кол 3:10). Як ми побачимо пізніше, це саме те, що означає бути Його учнем (1Пет 2:21).

Сама ідея того, що Бог став людиною складна для розуміння. Бог був здатний на це, тому що Він є чимось більшим, ніж тільки однією особою. Бог – це три особи, які ідентичні за своєю природою. Біблія використовує такі імена як Отець, Син і Святий Дух, щоб розрізнити ці три особи. Християни об'єднали їх в один загальний термін – Трійця. Бог Син став людиною Ісусом Христом (Ів 1:1, 14-15). Богослови називають це *втіленням* – термін, який має на увазі Бога, який прийшов «у плоті». Ісус був єдиною людиною, від якого Бог Батько міг очікувати виконання всіх завітів.

Можливо, ви пам'ятаєте, як раніше я згадував про те, що Бог знав ще «раніше від створення світу», що пошле Свого Сина Ісуса, щоб повернути людей у Свою сім'ю (Еф 1:1-14; 1Пет 1:20). Дивовижно те, що Син був готовий стати людиною, пережити муки й померти, щоб Бог зміг мати людську сім'ю. Ось як в одному новозавітному уривку описується цей діалог:

Тому, входячи у світ, Він [Христос] каже [Богу Отцю]: Жертв і приношень Ти не схотів, але Ти підготував Мені тіло. ... Тоді Я сказав: Ось іду, – на початку книги написано про Мене, – щоб виконати, Боже, Твою волю. (Євр 10:5,7).

Як же добре, що Бог Син був готовий народитися Ісусом Христом. Адже не тільки виконання завітів знаходилося під загрозою зриву, але на карту також було поставлено позбавлення від всіх страждань, які стали результатом надприродних повстань. Нам необхідно усвідомити, що всі ці повстання зробили втілення Бога необхідним. Тому що Бог, який став частиною Своєї людській сім'ї на землі, підготував таким чином ґрунт для приходу Духа.

Усунення наслідків гріхопадіння і не тільки

Через те, що Бог став людиною в Ісусі, Він був здатний померти. Це було важливо, тому що смерть могла бути переможена лише воскресінням. Воскресіння без смерті не може бути. З огляду на те, що Ісус був також і Богом, Він мав силу воскресити Себе з мертвих (Ів 10:17-18). І оскільки смерть Ісуса була частиною плану Бога, Він знав ще раніше від створення світу, що воскресить Ісуса з мертвих (Дії 2:23-24,32; 3:15; 10:40; Гал 1:1).

Завдяки воскресінню відстань, яка до цього існувала між нами та Богом, тепер було подолано. Смерть була переможена. Вона була наслідком повстання в Едемі. Проблеми Адама і Єви, викликані спокусою змія (сатани), були вирішені. Тепер всі ті, хто вірить, що смерть і воскресіння Ісуса гарантували прощення гріхів і вічне життя, будуть в Божій родині навіки (Рим 4:16-25; 8:10-11; 10:9-10; 1Кор 6:14).

Після Свого воскресіння з мертвих Ісусу потрібно було повернутися (вознестися) на небеса. Ісус вознісся на небо і зайняв Свій престол біля Бога Отця (Мр 16:19; Ів 20:17; Кол 3:1; Євр 12:2). Це було передумовою для надсилання Святого Духа, який оселиться в віруючих (Дії 2:33; Рим 8:9-11). Ісус повинен був піти, щоб Святий Дух міг прийти (Ів 14:25-26; 15:26; 16:7; Лк 24:49).

Прихід Духа був виконанням Нового Завіту, описаного Єремією та Єзекіїлем (Єр 31:31-34; Єз 36:22-28). Цей Дух забезпечить перемогу над зіпсованістю (Гал 5:16-17), і Його справи будуть «більшими» за справи Ісуса (Ів 14:12). Ісус знав, що Його смерть і воскресіння стануть ключем до виконання Нового Завіту. Ось чому на Таємній Вечері Ісус сказав Своїм учням, що Його кров – це «кров завіту», що проливається за них (Мт 26:28; Мр 14:24; Лк 22:20). Щойно Ісус вознісся на небо, а Дух зійшов на землю, людство більше не було безпорадним проти зіпсованості.

Основна думка полягає в тому, що для того, щоб Бог зміг розв'язати всі проблеми, пов'язані з людською сім'єю, – постійні падіння і повстання – Він повинен був стати людиною й особисто виконати всі умови завітів.

Подумайте про моє головне питання цієї книги: чого хоче Бог? Він хоче *Вас*. І Він послав Свого унікального (єдиного у своєму роді) Сина в особі Ісуса на землю, щоб розв'язувати

проблему гріха і смерті, виконати свої завіти з людством, і зробити таким чином можливим *Ваше* повернення навіки додому. Бог приєднався до людської сім'ї. Іншого шляху не було. Є безліч причин, чому Євангеліє не має ніякого відношення до поведінки – до спроб заслужити Божу любов і спасіння. І це найголовніша з них. Божевілля думати, що наша недосконала поведінка може відповідати Божим вимогам. Якби ми могли заслужити спасіння, то прищестя, смерть і воскресіння Ісуса Христа не були б необхідні.

Сатана і його поплічники: тупий і ще тупіший?

Я не хочу, щоб ви втратили ще одну важливу деталь у цій історії. Можливо, ви вже цікавилися цим питанням. Я цікавився цим питанням не один раз. Якщо смерть і воскресіння Ісуса знищили наслідки того, що накоїв змій (сатана), зупинили зло, яке було невіддільною частиною цього світу, і відібрали владу у повсталих богів інших народів, *навіщо тоді сатана та інші злі духи допустили вбивство Ісуса?* Такий вчинок здається відверто дурним.

Тільки подумайте. Ключем до всього, що запланував Бог, була смерть Ісуса. Тому що була необхідна смерть, щоб потім сталося воскресіння, яке знищить смерть. Тому Ісус не міг повернутися до Отця доти, доки Його місія не була виконана, а це значить, що і Дух не міг прийти, щоб усувати зіпсованість людства. Якби сатана та інші сили темряви просто дали Ісусу спокій, *Божий план провалився б*. Вони що, надприродні ідіоти?

Я вже багато писав про це. Це, дійсно, цікаве питання. Насправді Новий Завіт дає на нього відповідь. Апостол Павло, проповідуючи Добру Звістку (Євангеліє) Ісуса Христа, сказав наступне:

Але ми говоримо про Божу премудрість, заховану в таємниці, яку відкрив Бог перед віками для нашої слави; її ніхто з правителів цього віку не пізнав, бо коли б пізнали, то не розіп'яли би Господа слави. (1Кор 2:7-8).

«Правителі» або «влади» – це слова, які Павло використовував в інших уривках для опису злих істот в духовному світі (Еф 3:10; 6:12; Кол 1:16). Сенс цього тексту простий: *сатана, демони й повсталі сини Божі не знали, в чому полягав Божий план*. Звичайно ж, вони знали, хто такий Ісус з самого початку Його служіння. Вони називали Ісуса «Сином Божим» і «Сином Всевишнього» (Мт 4:1-11; 8:29; Мр 1:11, 21-24; 3:11; Лк 4:1-13, 31-37; 8:28). Старий Завіт ясно говорить, що Бог все ще хотів, щоб Його людська сім'я володарювала з Ним на землі, як це спочатку і було задумано в Едемі. Сатана і його приятелі могли здогадатися, що Ісус прийшов саме заради того, щоб запустити цей процес. Але вони не розуміли, як саме Він це зробить. Найлогічнішим в цій ситуації, на їхню думку, було вбити Ісуса. Але це і було ключем до всього. Бог залишив їх у дурнях.

Зараз легко усміхатися тому, наскільки Бог розумніший за всіх своїх надприродних ворогів. Але давайте не будемо забувати найголовнішого. Бог приєднався до людства не для того, щоб виставити сатану і демонів повними дурнями. Він це зробив, тому що хотів, щоб ви стали частиною Його сім'ї. Інші мотиви були Йому не потрібні. Здобути вас було для Нього достатнім мотивом.

Але ця історія криє в собі ще дещо. Ісус зіграв Свою роль. Тепер нам слід уважніше розглянути роль Духа з однієї простої, але дуже важливої причини – роль Духа напряду пов'язана з нашою роллю як помічників Бога по поверненню якомога більшої кількості людей в Його сім'ю.

Глава п'ята

БОГ ДОСЯГАЄ СВОЄЇ СІМ'Ї

Як я зазначив у минулому розділі, сходження Святого Духа було виконанням Нового Завіту, описаного Єремією та Єзекіїлем (Єр 31:31-34; Єз 36:22-28). Служіння Духа в кожному віруючому робить перемогу над зіпсованістю можливою. Думайте про це як про ляпас занепалим синам Божим. Але це стало куди більшою атакою на іншу групу надприродних злочинців.

Сходження Духа ознаменувало початок наступальної кампанії проти синів Божих, яким Бог передав в управління залишені їм народи (Повт 32:8) – надприродних істот, які відмовилися служити Богу і розбестилися, пригнічуючи народи, які перебували під їх владою (Пс 81).

Ісус про все це знав. Ми знову і знову упускаємо це, читаючи новозавітні книги, які описують події після Воскресіння (від книги Дій до книги Об'явлення).

Початок кінця

Вознесіння Ісуса на небеса відкрило шлях для приходу Духа (Ів 14:26; 15:26; 16:7; Лк 24:49). У той час, коли воскреслий Ісус все ще був на землі, Він говорив Своїм послідовникам, що Святий Дух ось-ось повинен прийти:

І як були зібрані разом, Він звелів їм з Єрусалима не відходити, але очікувати обітниць від Отця, про котру, – сказав Він, – ви чули від Мене, бо Іван хрестив водою, ви ж за декілька тих днів будете хрещені Духом Святим! ... Але ви приймете силу, коли Святий Дух зійде на вас, і ви будете Моїми свідками в Єрусалимі, по всій Юдеї та Самарії – і аж до краю землі! (Дії 1:4-5, 8).

Якщо продовжувати читати книгу Дій далі, стає очевидним, що саме передрікав Ісус. Як тільки Він пішов (Дії 1:9-11), в наступному розділі Дух сходить буквально в сійві слави.

Коли настав день П'ятидесятниці, усі вони були однодушно разом. Раптом з неба долинув шум, наче подув бурхливий вітер, і наповнив увесь дім, де вони сиділи. І з'явилися їм поділені язики, наче вогняні, і осіли на кожного з них. І всі вони наповнилися Духом Святим і почали говорити іншими мовами, як Дух велів їм промовляти. (Дії 2:1-4).

Далі розповідається про те, як Святий Дух дав послідовникам Ісуса здатність говорити різними мовами. Вони розповідали присутнім там юдеям з усього світу історію про Ісуса,

про Його смерть і воскресіння. Юдеї – це ім'я, дане чужинцями ізраїльтянам, які перебували у вигнанні та були розсіяні за часів Старого Завіту по всьому світу. Юдеї, які слухали слово послідовників Ісуса на їх власних мовах, були нащадками старозавітних ізраїльтян. Вони прийшли в Єрусалим, щоб відзначити одне зі святих свят згідно зі стародавнім ізраїльським релігійним календарем.

Жителі Єрусалима, які знали, хто були послідовники Ісуса, вважали цю публічну виставу п'яним божевільям. Було неможливо собі уявити, що ці люди могли раптово заговорити іншими мовами. Але потім апостол Петро все пояснив. І навіть більше – він сказав їм все, що про них думає:

... Мужі юдейські й усі мешканці Єрусалима! Нехай буде це вам відоме, – прислухайтеся до моїх слів! Вони не п'яні, як ви думаєте, бо щойно третя година дня. Але це те, що провістив пророк Йоїл: І буде останніми днями, – каже Бог, – Я виллю від Духа Мого на всяке тіло, і будуть пророкувати ваші сини і ваші дочки, а ваші юнаки видіння побачать, і вашим старцям будуть снитися сни. І в ті дні виллю від Духа Мого на Моїх рабів і на Моїх рабинь, і будуть пророкувати. І дам чудеса на небі вгорі й ознаки на землі внизу: кров, вогонь і куряву диму. ... І станеться, що кожний, хто покличе Господнє Ім'я, спасеться! Мужі ізраїльські, послухайте оці слова: Ісуса Назарянина, мужа, про Котрого вам засвідчив Бог могутніми проявами, чудесами й ознаками, які Бог учинив через Нього серед вас, як самі знаєте, Його, виданого згідно з Божим задумом і передбаченням, ви вбили, прибивши до хреста руками беззаконників; та Бог Його воскресив, звільнивши від мук смерті, бо не під силу було їй втримати Його. ... Отже, правцею Божою був Він вознесений, обітницю Святого Духа одержав від Отця і вилив те, що ви бачите і чуєте. (Дії 2:14-19, 21-24, 33).

Петро говорив, що те, що вони бачили своїми очима і чули на власні вуха, було дивом, що стало наслідком приходу Святого Духа Божого. Він говорив, що Бог послав Свого Духа, щоб розповісти їм про те, що сталося. Месія прийшов, був убитий, воскрес із мертвих, і тепер від них вимагалось в це повірити. Ефект від пояснень Петра був дивовижний. Три тисячі осіб «закликали ім'я Господнє», щоб отримати прощення, і були спасенні (Дії 2:41).

Це саме той момент в історії, коли проповідники переходять (або повертаються) до обговорення хреста. Все це, звичайно, добре, оскільки хрест і воскресіння призвели до цього моменту. Але ми знову втрачаємо щось *дуже* важливе в цій історії.

Надприродне проникнення

Зверніть увагу! Те, що сталося у другому розділі Дій Апостолів, стосувалося сходження Духа. Поява Духа була важливим елементом Нового Завіту – нових обіцянок, даних Богом людству. Багато християн не усвідомлюють, що в цей момент Бог також поклав початок духовній війні, щоб повернути не тільки юдеїв, які відкинули Ісуса, але і язичників – народи, які Бог відкинув після подій при Вавилонській вежі. *Бог прагнув досягти Своєї сім'ї*, і було не важливо, де знаходилися його діти територіально. Він хотів знайти їх і повернути.

Уривок з другого розділу Дій Апостолів, який ми раніше прочитали, оповідає про те, що Дух зійшов з вітром і вогнем (Дії 2:2-3). Вогонь і «вогненні стовпи» були звичайними елементами, які супроводжували ведіння Божої присутності в Старому Заповіті (Вих 13:21-22; Єз 1:4,13,27). Іноді Бог сходив у «вихорі» (Іс 6:4,6; Єз 1:4; Йов 38:1; 40:6). Юдеї, які слухали слово Петра і бачили сходження Духа своїми очима, знали, що день спасіння прийшов.

Подумайте про те, що тоді сталося. Три тисячі юдеїв, що жили в народах, між якими їх предки були розсіяні, завітали до Єрусалиму заради релігійного свята. Вони були свідками сходження Духа і почули про Ісуса, Месію, і про те, що Він зробив. Вони повірили в Ісуса. Вони стали християнами, Його послідовниками. Що, на Вашу думку, вони зробили одразу після цього?

Вони повернулися додому.

Чому це так важливо? Тому що тепер в народах, які були дотепер залишені Богом, з'явилося три тисячі євангелістів. Вони були свого роду секретними агентами, які проникли на ворожу територію, підконтрольну іншим богам. Вони були початковим кроком Бога на шляху до збільшення Його людської сім'ї. Вони були першою хвилиною. У чому полягала їхня місія? Їх місія була тією ж самою, яку Ісус дав Своїм учням: Велике Доручення. Християни прекрасно знають ці вірші:

Тож ідіть і навчіть усі народи, хрестячи їх в Ім'я Отця, і Сина, і Святого Духа, навчаючи їх зберігати все, що Я заповів вам. І ось Я з вами по всі дні аж до кінця віку! [Амінь] (Мт 28:19-20).

Але знову чогось не вистачає. Звичайно ж, це Велике Доручення. Але я пропустив 18-й вірш – вірш, який зазвичай пропускають, коли говорять про нашу місію євангелізації. Ось повне твердження Ісуса (важливе виділено):

Та Ісус, підійшовши, промовив до них: **Дана Мені вся влада на небі й на землі.** Тож ідіть і навчіть усі народи, хрестячи їх в Ім'я Отця, і Сина, і Святого Духа,

навчаючи їх зберігати все, що Я заповів вам. І ось Я з вами по всі дні аж до кінця віку! [Амінь] (Мт 28:18-20).

Ви відчуваєте? Ісус має всю владу на небі та *на землі*. Першу частину, а саме про «владу на небі», досить легко зрозуміти. Ісус вознісся на небо і сів праворуч від Бога (Кол 3:1; Євр 12:2). Але що значить влада «на землі»? Цю частину фрази легко залишити без уваги. Його вознесіння, яке сталося після воскресіння, свідчить про кінець влади всіх тих, хто мав її на землі досі. Хто ж це такі? Це все ті ж занепалі сини Божі, які були поставлені над народами, коли Бог відмовився від них (Повт 32:8).

Вам тут більше нема чого робити

І ось який у всьому цьому сенс: воскресіння і повернення Ісуса на небо означає, що влада повсталих синів Божих тепер була анульована. В них більше не було законного права панувати над людьми в цих народах. Спасіння належить не тільки ізраїльтянам (юдеям), попри те, що Месія був нащадком Авраама і Давида. Ісус був Месією для всіх, і законний Господь для всіх народів. Воскресіння, вознесіння і сходження Духа ознаменувало початок кінця для занепалих синів Божих. Вони втратили свою легітимність.

Ось чому Новий Завіт пов'язує воскресіння і вознесіння з перемогою над надприродними силами темряви. Коли Бог «воскресив Ісуса з мертвих» (Кол 2:12), були не тільки прощені наші гріхи (Кол 2:13-14), але Ісус також «скинув начальства і влади, відважно викрив їх і переміг у Собі» (Кол 2:15). Згадайте, що «начальства і влади» – це терміни, які Павло застосовує щодо надприродних занепалих синів Божих, які стали злими богами народів в старозавітні часи (Рим 8:38; 1Кор 15:24; Еф 1:21; 2:2; 3:10; 6:12; Кол 1:13).

«Начальства і влади» – це улюблений вислів апостола Павла для опису переможених сил темряви. Після воскресіння з мертвих Ісус є Тим, «Який зійшов на небо і перебуває праворуч Бога; Йому підкорилися ангели, влади і сили» (1Пет 3:22). Коли Бог воскресив Ісуса і посадив Його праворуч від Себе, Ісус виявився «вище» усякого начальства, влади і сили «не тільки в теперішньому віці, але й у майбутньому» (Еф 1:20-21). У прийдешньому столітті Ісус «передасть царство Богові й Отцеві, коли знищить усяку владу, усяке панування та силу» (1Кор 15:24).

Павло розглядав воскресіння і вознесіння як початок кінця для занепалих синів Божих, які були поставлені над народами. Тому не дивно, що він також пов'язував цю думку зі спасінням язичників – людей з цих залишених народів. Воскреслий Ісус і Дух звільнять язичників з-під влади сил темряви, які поневолили й гнобили їх (Пс 81:2-5).

Згадайте, як Бог з'явився Аврааму відразу ж після поділу народів у Вавилоні. Він сказав Аврааму, що через нього і його нащадків всі ці народи одного дня будуть благословенні.

Павло, апостол язичників, прекрасно знав про цю обіцянку. Він написав, що Ісус «підтвердив батьківські обітниці» – Аврааму і його нащадкам – для того, щоб язичники прославили Бога за Його милосердя (Рим 15:8-9).

Але Павло ще не закінчив. Йому подобалося цитувати Старий Завіт, щоб показати, що Бог не відмовився від язичницьких народів. Він з самого спочатку хотів, щоб вони були в Його сім'ї. Павло знав, що Месія, якого в Старому Завіті називають «коренем Єссея» (Єссеї був батьком царя Давида) «стане спереду, щоб володіти народами, – на нього надіятимуться народи» (Іс 11:10). Павло знав, що залишені народи одного разу будуть поклонитися правдивому Богу (Пс 116:1).

Програма духовного протистояння силам зла була запущена в той момент, коли зійшов Дух і 3000 осіб увірували в Ісуса (Дії 2). Ці нові віруючі повернулися до своїх країн. Євангеліє Ісуса проникло в народи, які перебували під пануванням ворожих надприродних сил. Біблія називає це розширенням Царства Божого. У міру того, як люди відрікалися від злих, розбещених богів, які не могли запропонувати їм вічне життя і повернення в лоно Божої сім'ї, Царство Боже зростало. Одне царство меншає, інше розширюється.

Тому Царство Боже з одного боку вже тут ... але з іншого боку, воно ще не повністю настало. Бог ні на мить не переставав прагнути знайти дітей, яких Він любить і жадає. Його невидима рука присутня скрізь, в будь-яких обставинах, впливаючи й даючи сили Його дітям з метою розширення його сім'ї. Одного дня Божий план буде повністю здійснено. Коло замкнеться. Кінцівкою історії буде здійснення всього того, що Автор замислював з самого початку.

Глава шоста

БОГ НАВІКИ ЗІ СВОЄЮ СІМ'ЄЮ

Я закінчив останню главу, пояснивши деякі очевидні істини. Христос воскрес. Всі ті, хто повірили в Його хресну смерть і воскресіння як єдиний шлях до спасіння, матимуть вічне життя. Однак, хоча ми *вже* і є членами Царства Христового (Кол 1:13), це Царство *все ще не* прийшло в усій своїй повноті та завершеності.

Теж саме є вірним і щодо поразки та знищення сатани разом з різними занепалими синами Божими. Процес *вже* розпочато, однак *ще не* повністю завершено. Сатана не має прав, не має влади смерті над членами Божого Царства. Ми належимо Богу через Ісуса, а Ісус переміг смерть, щоб ми були відроджені до вічного життя з Ним і Богом Отцем (Рим 6:8-9; Рим 8:11; 1Кор 6:14; 15:42-49). Проте, «князь, який панує в повітрі, згідно з духом, що тепер діє в синах непокори» (Еф 2:2), сьогодні все ще живий і здоровий.

Сили темряви також були скинуті зі своїх престолів. Але вони не капітулювали. Вони чинять опір, б'ються в битві, будучи приреченими на поразку. Кожен, хто приймає спасіння, яке пропонується Богом через Ісуса, «визволений ... від влади темряви та перенесений до Царства ... улюбленого Сина» (Кол 1:13). Зі зростанням Царства Божого, царство темряви невблаганно зменшується.

Так легко бути поглинутим все ще присутнім на землі злом і стражданнями цього світу, замість того щоб дивитися в майбутнє. Іноді складно тримати в пам'яті те, що Ісус «віддав Самого Себе за наші гріхи, щоб визволити нас від теперішнього лукавого віку, за волею Бога і нашого Отця» (Гал 1:4).

Біблія чесно визнає існування цієї дилеми. «Все творіння разом стогне і страждає аж донині» (Рим 8:22), «з надією очікує з'явлення Божих синів ... що саме творіння буде визволене від рабства тління – для свободи слави дітей Божих» (Рим 8: 18-21).

Фінал історії

Тепер я хочу зосередитися на дивовижному завершенні історії. Кожен епос, як ви знаєте, має кінцівку, яка добре запам'ятовується. Біблійна історія не є винятком. (Якщо ви очікуєте, що мова піде про арфи та хмари, повинен вас заздалегідь розчарувати).

Часто ми розмірковуємо про кінцевий акт біблійної історії в контексті того, що ми *отримаємо*. Наприклад, ми будемо мати вічне життя замість смерті. Це чудово, однак фраза «вічне життя» нам ні про що не говорить. Ця фраза описує тривалість, а не якість життя.

Ми можемо краще уявити собі якість вічного життя, коли ми розмірковуємо над фіналом історії в контексті життя в новому, глобальному Едемі. Книга Об'явлення, остання книга

Біблії, підбиває підсумки історії, малюючи образ Едему (Об.21-22). У ньому є Бог. Небеса знову повернулися на землю. Ісус також там. Дерево життя присутнє там теж. Насправді цей Едем краще початкового. Зла більше немає. Немає і загрози повстання, що нависла над світом. Все творіння тому повністю оптимізовано. Більше немає ні хвороби, ні смерті – ні в рослинному, ні у тваринному, ні в людському світі. Немає ні хижацтва, ні насильства. Це те, з чим ми ще ніколи не стикалися.

Погляд на ситуацію «під кутом Едему» підводить нас до того, що сама Біблія підносить як кульмінацію всієї біблійної історії. Процитований вище уривок з глави 8 Послання до Римлян дозволяє нам переосмислити погляд на деякі речі, щоб підвести нас до того, що ж насправді є апофеозом Божого плану, а саме – «з'явлення Божих синів ... слава дітей Божих». Так, творіння стогне, бо бажає швидше оновитися. Але звільнення творіння тісно пов'язане з прославленням Божої людської сім'ї.

Іншими словами, *ми* є метою того, що робив Бог. *Статус* дітей Божих, який назавжди робить *нас* здатними перебувати в Його присутності – це головна думка біблійної історії. Те, *де* ми живемо, без сумніву, вражає. Але це не зрівняється з кінцевим баченням Об'явлення – новим Едемом, який описаний в такий спосіб:

І я побачив нове небо і нову землю, оскільки перше небо і перша земля проминули, і моря вже не було. І я побачив святе місто, новий Єрусалим, що сховався з неба від Бога, приготований, немов наречена, прикрашена для свого чоловіка. І почув я гучний голос із престолу, що промовляв: **Ось Божа оселя з людьми; і Він поселиться з ними, і вони будуть Його народом, і сам Бог буде з ними – їхній Бог»** (Об 21:1-3).

Вічна ідентичність

Фрази «З'явлення синів Божих» і «слава дітей Божих» – це вираження думки про те, що одного разу ми перетворимося і будемо як Ісус. Як казав апостол Іван: «Улюблені! Тепер ми – Божі діти, але ще не виявилось, що будемо. Знаємо, що коли Він з'явиться, ми будемо подібні до Нього, адже побачимо Його таким, який Він є» (1Ів 3:2). Ось та сама думка, виражена інакше:

Адже кого Він наперед пізнав, тих і визначив наперед, щоби були вони подібні до образу Його Сина, аби бути Йому первістком серед багатьох братів (Рим 8:29).

Наше життя – на небесах, звідки й очікуємо Спасителя, Господа Ісуса Христа, Котрий силою, якою Він може все підкорити Собі, змінить наше принижене тіло так, щоб воно було подібне до Його прославленого тіла (Флп 3:20-21).

Наше призначення – бути досконалими образами Божими, на зразок ідеального образу Божого – Ісуса. Цей процес вже розпочато: «Ми ж усі з відкритим обличчям, мов у дзеркалі, оглядаємо Господню славу і перетворюємося в той самий образ від слави в славу, як від Господнього Духа» (2Кор 3:18). Біблія закінчує нашу історію воскресінням і перетворенням. Ми воскреснемо до вічного життя, і нам будуть дані прославлені тіла, подібні тілу Ісуса після Його воскресіння. Павло називає таке тіло «тілом небесним» (1Кор 15:35-58).

Мій улюблений уривок про наше остаточне призначення і прославляння менш помітний неозброєним оком. Це сцена в Посланні до Євреїв, де Ісус представляє нас Богу і Бога нам. Ісус стоїть перед Богом і «зібранням» – небесними синами Божими. Він сміливо сповіщає, що не відчуває сорому за те, що ми є Його братами (Євр 2:11). Потім Він говорить Богу і надприродним членам сім'ї наступне: «Сповіщу Твоє Ім'я Моїм братам, серед Церкви [зібрання] оспівуватиму Тебе... Ось Я і діти, яких Мені дав Бог» (Євр 2:12-13).

В цьому і полягає Ваше остаточне призначення – стати постійним, законним членом Божої родини. Зрештою, ви належите до Божої сім'ї. Це те, чого Він хотів з самого початку. Це те, чого жадає все творіння.

Вічне партнерство

Ви коли-небудь говорили з кимось з приводу того, яким буде життя в новому створеному світі (на небесах)? Зазвичай люди описують його як такий, що складається з нескінченного служіння поклоніння або нескінченної сесії питань і відповідей з Ісусом, або як прославлені церковні зустрічі й вітання (це уявлення особливо змушує тремтіти інтровертів на зразок мене).

І хоча ми можемо робити деякі припущення, уявляючи собі, яким може бути життя в досконалomu Едемі, Біблія мало що говорить з цього приводу. Але те, що вона говорить, суперечить тому, що ми перерахували вище. «Переможці» – ті, хто зносять випробування у вірі в Ісуса, отримують «владу над язичниками [народами]» (Об.2:26). Ісус дозволить їм сісти з Собою на Його престолі (Об.3:21). Одного дня ми будемо «судити ангелів» (1Кор 6:3).

Що ж означають всі ці фрази? Можна почати з питання про те, а хто ж зараз править народами? Відповіддю буде: занепалі сини Божі, яким були довірені народи в управління при Вавилонській вежі. Іншими словами, на цей час Бог повною мірою (або скоріше більшою мірою) дотепер не повернув Собі народи. Розширення Царства Божого – це, як ми вже помітили, процес поступовий. Це процес, який вже розпочався, але ще повністю не завершений. Коли він буде завершений в кінці часів, віруючі будуть «судити ангелів» – ми

осудимо занепалих синів Божих, зайнявши їх місце. Ми будемо правити народами разом з Ісусом – нашим Царем і братом.

Кожен раз, коли я розповідаю про все це, мене обов'язково запитують про наступне: «А чим ми там будемо займатися? Чи будуть деякі віруючі мати більше влади, ніж інші? Чи буду я начальником іншому віруючому? Хіба можливо, щоб ми всі одночасно були правителями? Чи буде залежати від наших нинішніх справ, хто буде над ким?»

Подібні питання цілком очікувані *від людей, які живуть в недосконалому, занепалому світі*. Наш погляд на багато речей затуманений недолугим і пошкодженим світом, в якому ми живемо. Однак Біблія не зображує наше остаточне призначення в контексті відносин начальник-підлеглий. Це відносини між батьком і дитиною. Ми, Божі діти, працюємо поруч з нашими братами, будь то людськими або надприродними. Разом ми відображуємо Бога так, як це було задумано спочатку. І брат, з Якого ми всі беремо приклад, – це Ісус. Всі Божі діти подібні до Нього – досконалого образу Отця.

Річ у тім, що наше правління в новому Едемі – це не питання ієрархії, це питання *сімейного партнерства*. Коли всі члени сім'ї будуть прославлені, необхідність в ієрархії відпаде.

Чесно кажучи, ми просто не можемо собі все це уявити. Ми живемо в зіпсованому світі. Бог хоче, щоб ми – щоб *ви* – переживали життя з Ним так, як Він це спочатку планував. Одного разу так і буде. Біблія говорить:

Чого око не бачило й вухо не чуло,
що на серце людині не приходило, –
те приготував Бог тим, які люблять Його! (1Кор 2:9).

ОГЛЯД ПЕРШОЇ ЧАСТИНИ ТА КОРОТКИЙ ОПИС НАСТУПНОЇ ЧАСТИНИ

Тепер ви знаєте, про що Біблія насправді. Це дивовижна історія.

Напевно ви загадуєтесь над питанням, про що піде мова далі. Є кілька важливих концепцій, про які варто подумати у світлі біблійної історії.

На початку історії я писав про Авраама наступне:

Апостол Павло використовував Авраама як приклад відданості, що базується на вірі (Рим 4:1-12). Авраам повірив і був прийнятий Богом ще до того, як став слідувати певним правилам. Сенс правил був у тому, щоб показати, у що він вірив. Вони не замінили віру. Найголовнішим залишалася віра. Відданість цій вірі, цьому Богу – це те, про що ми поговоримо пізніше. Сьогодні ми називаємо це учнівством. Віра і відданість – це дві різні речі. Вони пов'язані одна з одною, але це не одне і те саме. Теж саме стосується спасіння та учнівства.

Наведене вище буде нашою дорожньою картою до кінця книги. Фраза «відданість, що базується на вірі» буде нашим дороговказом. Її можна проілюструвати на таких прикладах:

«ВІРА»

У наступній частині ми поговоримо про Євангеліє. Ми поговоримо про те, чим Євангеліє є і чим воно не є. Ми навчимося розуміти сенс Євангелія в контексті Біблії. Це важливо, тому що ми стаємо членами Божої сім'ї, коли **віримо** в Євангеліє. Таким чином ми спасаємося. Спасіння дається по вірі. Це шлях, який Бог надав нам для нашого спасіння, автором якого Він є, і який дозволяє нам приєднатися до Його сім'ї. Все зосереджено на тому, що зробив Ісус.

«ВІДДАНІСТЬ»

В останній частині книги ми поговоримо про учнівство. «Учень» – це термін, який означає «послідовник». Бути учнем Ісуса – означає слідувати за Ним, наслідуючи Його. Ісус сказав: «Хто Мене бачив, той і Отця бачив» (Ів 14:7,9). Ісус жив так, що Його любов до Бога була очевидна. Він був **відданий** Свому Отцеві і Його плану. Учнівство – це те, як по нас видно, що ми любимо Ісуса й любимо Бога. Учнівством ми *не* заслуговуємо Божу любов. Таким чином ми дякуємо Ісусові за здійснення Божого плану нашого спасіння. Таким чином ми показуємо, що віримо в те, що Він зробив для нашого спасіння (Як 2:14-26).

Як я раніше вже казав, віра і відданість тісно пов'язані одна з одною, але це різні речі. Це не взаємозамінні терміни. Те ж твердження є вірним для спасіння та учнівства. Ми віримо в Євангеліє, щоб прийняти спасіння. Ми показуємо відданість нашому Спасителю, стаючи Його учнями.

Частина II: Євангеліє

Глава сьома

ЩО ТАКЕ ЄВАНГЕЛІЄ?

Може здатися дивним, що я ставлю це питання на даному етапі. Ми провели достатньо часу, досліджуючи біблійну історію – історію про те, як Бог хоче, щоб ми були в Його сім'ї. Ми приєднуємося до цієї сім'ї, віруючи в Євангеліє.

Я виявив, що багато людей, які відвідують церкву, насправді не розуміють Євангеліє. Деякі не можуть сформулювати його суть. Та й тим, хто *може*, часто буває важко змиритися з його простотою. Їм складно повірити, що Євангеліє – це все, що необхідно для вічного життя.

Можливо, деякі з вас не розуміють, про що йде мова. Однак, готовий закластися, що, коли я буду пояснювати, що маю на увазі, ви побачите в цьому або себе, або когось, кого ви знаєте.

Ми почнемо з визначення Євангелія. Я поставлю також деякі питання, які важливо врахувати для більшої зрозумілості. Нам також необхідно поговорити про те, чим Євангеліє *не є*. Коли ми доберемося до цієї частини, ви зрозумієте, що я мав на увазі, коли говорив про ті труднощі, які зазвичай виникають у людей з Євангелієм.

Що таке Євангеліє?

Дати визначення *терміну* «Євангеліє» досить просто. Біблійне слово «Євангеліє» означає звістку про спасіння. Українське слово Євангеліє – це слово, перекладене з грецької (мова, якою був написаний Новий Завіт), яке означає отримання нагороди для того, хто повідомив добру новину. Ось чому часто можна почути, що Євангеліє ототожнюється з «благою звісткою» – доброю новиною про спасіння.

Поміркуймо над цим. Може здатися, що ми щось дізналися. Можливо, це і так, але ми не дізналися того, що нам насправді потрібно знати. Це чудово, що ми можемо давати *визначення* термінам. Але ми нічого не сказали про *зміст* цієї звістки про спасіння. Ми сказали про значення слова «Євангеліє», але нічого не сказали про те, чим Євангеліє насправді є.

Тому поговорімо про те, що Євангеліє *в собі несе*. Який *зміст* закладений в Божу пропозицію про спасіння? У чому полягають *деталі* доброї звістки? І *чому* ця новина добра? Слово «Євангеліє» зустрічається в Новому Завіті майже 100 разів, тому ми повинні бути в змозі в цьому розібратися.

Апостол Павло говорить про євангельську звістку, напевно, більше за всіх інших авторів Нового Завіту. Він використовував слово «Євангеліє», щоб проповідувати звістку про Ісуса:

Звіщаю вам, брати, Євангеліє, яке я вам сповістив, яке ви прийняли, в якому стоїте і яким спасаетесь, коли дотримуєте слово таким, яким я вам його сповістив, ... що Христос, згідно з Писанням, помер за наші гріхи, і Він був похований, і третього дня воскрес, згідно з Писанням (1Кор 15:1-4).

Павло дає визначення свого послання, Євангелія, також і в іншому місці:

Павло, раб Ісуса Христа, покликаний апостол, вибраний для Божого Євангелія ... про Свого Сина, Який тілом був нащадком Давида і настановлений Сином Божим у силі, за Духом Святості, через воскресіння з мертвих – про Ісуса Христа, Господа нашого, через Якого ми прийняли благодать і апостольство, щоби через Його Ім'я були послухні вірі всі народи (Рим 1:1-5).

Зміст Євангелія – благої звістки – стає очевидним з цих уривків. У них містяться такі елементи доброї звістки:

- Бог послав Свого Сина ...
- Який тілом був нащадком Давида ...
- Та народжений як людина Ісус Христос ...
- Який помер за наші гріхи ...
- Який був похований ...
- І який воскрес із мертвих ...

Ці пункти є *змістом* Благої Вісті. Дозвольте мені знову описати їх тут у світлі загальної картини біблійної історії, про яку ми говорили раніше:

Син Божий став людиною. Він страждав і помер на хресті, щоб наші гріхи більше не заважали нам стати частиною Божої сім'ї. Він воскрес з мертвих, щоб ми могли також перемогти смерть і бути навіки з Його Отцем, нашим Отцем – єдиним істинним Богом.

Давайте все це трохи дослідимо. Якщо Євангеліє – це добра звістка, *чому* саме вона добра? За багатьох причин. Ця звістка добра, тому що наше спасіння не залежить від наших справ. У цих уривках ви нічого не знайдете про свій дивовижний послужний список або про те, що у вас немає судимостей. Сенс Євангелія не в тому, що ви зробили, що ви могли б зробити, або в тому, що ви повинні зробити. Євангеліє про те, що хтось інший зробив щось для Вас. Це добра новина для всіх нас, тому що ніхто з нас не досконалий. Ніхто з нас не догоджає Богу постійно. Ніхто з нас не гідний жити в Його сім'ї та називатися Його ім'ям. *Ми повинні стати прийнятними для Бога.* Євангеліє містить в собі інформацію про те, як це відбувається.

Зауважте, що Павло бачить своє служіння проповіді Благої Звістки в забезпеченні «послуху віри». Він хотів, щоб ті, хто почують його проповідь, «дотримувались» того, що він розповів. Яким чином здійснюється цей «послух» Євангелію? Через хрещення? Через пожертвування? Через правильну поведінку? Через допомогу бідним? Все це важливі речі, але *ні*. Бог очікує «послуху віри». Ви послухаетесь Євангелію, *віруючи* в нього.

Чи помітили ви також, що Павло не сказав нічого про «послух розуміння»? Можливо, ми не повністю усвідомлюємо, яким чином Бог став людиною в Ісусі, або як сталося воскресіння. Нічого страшного. Бог не вимагає, щоб ми все зрозуміли та прийшли до Нього складати іспити. Він очікує *віри*. Розуміння того, чому ці речі раціональні, може почекати.

Зміст Євангелія – це Божо пропозиція пробачити вам і дати вам постійне місце в Його сім'ї. Ця пропозиція демонструє Його любов і доброту. Біблія іноді використовує слово «благодать» замість цих термінів. Оскільки нікого сильнішого за Бога немає, Бога ніхто не примушував зробити цю пропозицію. Йому ніхто не викручує руки. Він пропонує спасіння, тому що хоче, щоб ви були в Його сім'ї. Все, чого Він просить – щоб ви повірили.

Це і є добра звістка Євангелія.

Чому ми маємо потребу в Євангелії?

Можливо, ви думаєте, що я вже відповів на це питання. В якомусь сенсі це дійсно так. Я говорив про це опосередковано. Однак, у світлі мого досвіду, отриманого в християнських колах, я повинен бути прямолінійним.

Чому ми маємо потребу в Євангелії? Тому що без Євангелія ми не маємо надії на вічне життя з Богом. Ні найменшої. Ми відчужені від Бога через гріх. Віра в Євангеліє – це вихід з цього становища.

Біблія описує наше тяжке становище по-різному. Ісус сказав, що прийшов «щоб спасти те, що загинуло» (Лк 19:10). За природою ми були «мертвими через наші переступи й гріхи» (Еф 2:1,5) і «нечестивими» (Рим 5:6). Ми були «відчужені від Божого життя» (Еф 4:18) і були «непримиренними» щодо Нього (Кол 1:21), тому що ми були Його ворогами (Рим 5:10). Неприваблива картина.

Біблійна історія, яку ми досліджували, пояснює, чому ми такими стали. Ми не народжуємося в Божу сім'ю. Ми чужинці. Всупереч цьому, Бог бажає, щоб ми були в Його сім'ї. Не маючи Божої природи, ми зловживаємо своїм розумом і свободою, щоб отримати те, чого хочемо, при цьому часто завдаючи шкоди іншим. Ми йдемо шляхом саморуїнності. Коли ми не відображаємо Бога і переступаємо Його закони, коли ми використовуємо, маніпулюємо та ображаємо людей в інший спосіб, ми грішимо. За

природою ми грішники – егоцентричні й неслухняні. «Всі згрішили і позбавлені Божої слави» (Рим 3:23).

Прочитавши таке, легко впасти в депресію або гнів. Але радісна звістка Євангелія полягає в тому, що Бог про все це знав і все одно нас любив. Це корисно ще з однієї причини, про яку ви, можливо, ніколи не замислювалися. Це те, що робить Євангеліє абсолютно не схожим на всі інші релігійні вчення про спасіння. Всі інші релігії або заперечують, що гріх є проблемою, або бачать розв'язання проблеми гріха в тому, що людина робить – виконанні ритуалів, дотриманні релігійних свят, або в здійсненні будь-яких інших добрих справ.

Якщо бути відвертим, тільки Євангеліє чесно повідомляє про людську ситуацію і людську нездатність зробити будь-що, щоб змінити цю ситуацію. Інші релігії, по суті, брешуть вам – вони кажуть, що ви самі можете розв'язувати проблему відчуження від Бога, або про те, що у вас взагалі немає ніяких проблем. Тільки Євангеліє повідомляє правду про те, що тільки Бог міг знайти розв'язання цієї проблеми, що Він в підсумку і зробив. Євангеліє абсолютно чесне. Воно говорить правду, навіть якщо це приносить біль. Це і є любов. Брехня – це не любов.

Чи існують інші шляхи до спасіння?

Я вже відповів на це питання. Але тепер я хочу підійти до нього з іншого боку.

Бог запропонував прощення, спасіння і вічне життя з Ним абсолютно *безплатно*. Це не те, що людина заслуговує або заробляє. Насправді це неможливо заслужити або заробити. Все, що потрібно, – це переконання або віра в Божі обітници і в те, що зробив Ісус.

Однак, вірити в Євангеліє – це значить *не вірити* в інші вчення або ідеї про спасіння. Біблія говорить, що іншого шляху до спасіння немає. Поміркуйте про це. Навіщо Бог Отець послав Свого Сина Ісуса померти жахливою смертю на хресті, якби у нас був інший спосіб потрапити на небо? Син повинен був стати людиною, і смерть повинна була бути переможена. Це був єдиний шлях. І віра в Божий план – це єдиний шлях до спасіння. Ніхто, крім Ісуса, не в змозі спасати (Дії 4:12). Сам Ісус сказав про це вкрай зрозуміло: «Я є дорога, і правда, і життя! Ніхто не приходить до Отця, якщо не через Мене» (Ів 14:6).

Тут немає ніякої двозначності. Ніхто не стає членом Божої сім'ї, крім як через те, що зробив Ісус. Неможливо додавати Євангеліє до віри в щось ще. Вірити в Євангеліє – значить *відвернутися* від віри у все інше. Цей аспект Біблія називає каяттям. Є й інші аспекти, але їх ми торкнемося в іншій частині нашої розмови.

Чим Євангеліє не є

Наші міркування про *зміст* Євангелія приводять нас до висновку про те, що Євангеліє – про те, що Ісус зробив заради нас.

Наша культура намагається внести смуту в ясність цієї істини. Вона пропонує самовдосконалення або якусь туманну «духовність» як замітники. Але біблійний опис Євангелія кидає виклик подібним речам. Євангеліє (і спасіння) не має ніякого відношення до особистого просвітлення, «погляду всередину себе» на шляху до самопізнання. Євангеліє не пов'язане з дослідженням ідей на духовному «шведському столі». Всі ці ідеї пов'язані з інтелектуальними або психологічними зусиллями й діями людини. Вони – не Євангеліє.

Всі ці свого роду «альтернативні євангелія» легко впізнати й усунути. Однак, є набагато важча перешкода, що заважає багатьом людям триматися простоти спасіння, яке пропонує Бог.

Я вже згадував раніше про те, що багато людей, які відвідують церковні зібрання, мають труднощі з Євангелієм. Причина полягає в тому, що вони потрапляють в пастку справ. Ви, або хтось, кого ви знаєте, можливо, здатні дати визначення *терміну* «євангеліє», і, можливо, навіть здатні пояснити зміст і сенс Євангелія. Однак, ідея про те, що все, що необхідно для знаходження вічного життя – це повірити в те, що Ісус зробив для вас, здається вам не зовсім вірною. «Звичайно ж, – скажете ви – ми повинні щось *робити!* Інакше як ми заслужимо вічне життя?»

Якщо ви розумієте біблійну історію і зміст Євангелія, то повинні погодитися з тим, що ми *не* заслуговуємо на те, що пропонує Бог. І для багатьох людей в цьому полягає проблема. Ми хочемо відчувати, що заслуговуємо тих благ, які маємо. Ми не хочемо бути об'єктами благодійності. Нам здається неправильним отримувати щось хороше, якщо ми цього не заробили, хоча б трохи.

Вина спотворює наше мислення в ще більш тонкий спосіб. Вона може позбавити нас можливості розглядати Євангеліє як безумовний дар. Вина змушує деяких людей переконувати себе в тому, що подарунок був ними отриманий за якусь заслугу, як подяку за те, що вони колись могли зробити для дарувальника. І якщо вони не можуть переконати себе в цьому, вони вирішують чимось віддячити дарувальнику у відповідь, щоб все ж таки відчутти себе гідними свого подарунка.

Вина засліплює нас, робить нас нездатними бачити любов Бога, продемонстровану в Євангелії. В решті решт, ми повинні зрозуміти, наскільки егоцентричним є таке мислення.

Це може прозвучати грубо, але я прошу вислухати мене. Коли ви докладаєте зусилля, спрямовані на те, щоб інші усвідомили вашу цінність, вам неминуче доводиться

фокусуватися на собі. Ви не можете концентруватися на комусь іншому, якщо вашою метою є переконати інших людей вважати вас гідними їхньої уваги або любові. Нам хочеться думати про себе добре (наприклад, ми не беремо собі щось, що нам не належить, якщо не заслужили це на законних підставах). Ми також хочемо, щоб і інші ставилися до нас подібним чином (тобто, ми хочемо, щоб інші люди давали нам будь-що тільки через те, що *ми* зробили для того, щоб заслужити їх прихильність до нас).

Євангеліє зриває усе це і відкидає в бік. Воно викриває нас, вимагаючи від нас нічим не прикрашеної покірності. Воно наполягає, щоб ми зосередилися виключно на Богові та Ісусі. Ось чому багатьом так важко «проковтнути цю пілюлю». Євангеліє позбавляє нас будь-якої похвали.

Все зводиться до того, що Євангеліє – *не про те*, що ви можете зробити. Воно – *про те*, ким ви вже є. Ви людина. Ви – об'єкт Божої любові. Він планував вас з самого початку. Нічого з цього не вимагає Ваших справ. Все це просто є.

Оскільки ми є грішниками і живемо в занепадому світі, ми обмежені думкою про те, що нас ніхто не полюбив би, знай він нас повністю, зсередини й зовні. Отже, ми не можемо собі навіть і уявити, що Бог міг би нас полюбити. Адже ніщо не може уникнути Його уваги. Він знає кожну нашу думку, кожне слово, всі наші мотиви та справи. І це породжує в нас почуття провини, яке в купі з властивим нашим відносинам принципом «ти – мені, я – тобі», заважає нам прийняти чисту Божу любов, описану в Євангелії. З нашої точки зору така любов не має сенсу.

Повинен зазначити, що я не стверджую, що люди, які чують справжнє Євангеліє і щиро приймають його, не були насправді врятовані. Я щиро вважаю, що *вони вірять* і знаходяться в Божій сім'ї.

Я лише описую внутрішні душевні муки тих багатьох віруючих, які все ще стикаються в житті з такими переживаннями. Їх вина перетворила любов і благодать Євангелія в життя, повне прагнень щось зробити або щось заслужити. Вони сумніваються в тому, чи любить Бог їх зараз так само як любив тоді, коли вони зрозуміли Євангеліє і повірили в Нього. Вони розглядають гріхи, які скоїли, вже будучи віруючими, як причину того, чому Бог ставиться до них неоднозначно. Вони переконані, що не зможуть відповідати Божим очікуванням і загадуються над питаннями про те, чи вірують вони достатньою мірою або що вони можливо взагалі так і не повірили по-справжньому в Бога, і тільки помилково вважали, що увірували.

Сумна правда полягає в тому, що багато *істинних* християн живуть в муках і поразці не через Євангеліє, а тому, що їх почуття провини спотворило ясність Євангелія. Коли вони читають Писання, то бачать тільки свої гріхи й падіння. Кожна проповідь сприймається ними як обвинувальний акт (і ганьба тим проповідникам, які будують свої проповіді на

тому, щоб підіграти це почуття провини). Дивовижне чудо євангельської історії втрачається і забувається на цьому тлі.

Спасіння набувається *не* за допомогою справ. Ніколи так не було, ніколи не буде і *не може бути*. Ми нічого не можемо зробити для того, щоб піднятися на рівень Бога, щоб бути гідними Його присутності. *У нас немає Божої досконалої природи*. Ми подібні до Бога, створені, щоб відображати Його, однак, за визначенням, ми *менші* за Бога, і Він про це знає. Ось чому Його розв'язанням проблеми став Ісус, а *не ви*.

Абсурдно думати, що ми зможемо подолати прірву між нами та Богом або заповнити цю порожнечу, якщо ми будемо щось робити або чогось не робити. Для Бога Ваші падіння не є чимось новим. Він знав вас весь цей час і все одно любив вас як тоді, так і зараз. У посланні до Римлян 5:8 ця думка висловлена найкраще: «Але Бог виявляє Свою любов до нас тим, що Христос за нас помер, коли ми були ще грішниками». Ви розумієте? *Коли ми були ще грішниками!* Вам не потрібно своїми справами намагатися зробити так, щоб Бог вас полюбив. Якщо ви добре про це подумаете, то зрозумієте, що це *дійсно* радісна звістка. Бог ніколи не розчарується в Вас, тому що у Нього немає помилкових очікувань, пов'язаних з Вашою поведінкою. Бог любив вас завжди. «Бо так Бог полюбив світ, що дав [Свого] Єдинородного Сина, щоб кожний, хто вірить у Нього, не загинув, але мав життя вічне» (Ів 3:16).

Ми можемо звести все сказане до двох думок. Спасіння – членство в Божій сім'ї – неможливо заслужити. Його можна отримати тільки вірою (переконанням). Бог пропонує порятунок, бо Він милостивий і люблячий. Інших причин немає і бути не може.

Частина III: Слідуючи за Ісусом

Глава восьма

ЩО ТАКЕ УЧНІВСТВО?

Євангеліє повинно бути перетворюючим. Кожен, хто прийняв Євангеліє, став «новим творінням: давнє минуло, – ось постало [все] нове!» (2Кор 5:17). Але як це виглядає насправді?

Можливо, ви пам'ятаєте відповідь на це питання. Раніше я говорив, що учень – це послідовник, а в нашому конкретному випадку – послідовник Ісуса. Згідно з цим визначенням, слідувати – означає наслідувати або відобразити Ісуса. «Бути подібними до образу Христа» – ось наше остаточне призначення (Рим 8:29; 2Кор 3:18; Кол 3:10).

Мотивом нашого уподібнення Ісусу не є спроба переконати Бога в тому, щоб Він полюбив нас, щоб Він впустив нас на небо. Бог вже любив кожного з нас, «коли ми були ще грішниками» (Рим 5:8) і Його «ворогами» (Рим 5:10). Ми потрапляємо на небо, стаємо частиною Божої сім'ї, якщо *віримо* в Євангеліє. Самі по собі ми втрачені, потребуємо Спасителя (Лк 19:10), будучи відчуженими від Бога (Еф 4:18). Ще коли ми перебували у такому стані, вже тоді Бог нас любив. Він не очікував нашого виправлення, щоб після цього полюбити нас.

Ми також наслідуємо Ісуса не для того, щоб Бог *продовжував* нас любити, з тим щоб в кінці ми могли б спастися. Те, що неможливо отримати завдяки справам, неможливо і втратити через справи. Спасіння не стосується нашої цінності або наших заслуг. Воно стосується того, що зробив для нас хтось інший, – Ісус. «Того, Хто не знав гріха, Він зробив за нас гріхом, щоб ми в Ньому стали Божою праведністю» (2Кор 5:21). Ми не можемо хвалитися нашим спасінням. Ісус отримує всю похвалу.

Розмірковуючи тверезо про учнівство

Нам слід уважно подумати про все, що стосується учнівства.

Через «пастку справ», про яку я говорив раніше, нам слід особливо ясно усвідомити той факт, що спасіння та учнівство – це не одне і те саме. Багато віруючих через почуття провини за свій гріх починають несвідомо підмішувати свої справи до Євангелія. Результатом стає духовне рабство, а не життя з надлишком, яке Ісус бажає для нас (Ів 10:10; 2Кор 1:5; Еф 3:20).

Спасіння – це дар, даний нам Богом, коли ми *віримо* в Євангеліє. Цей дар незаслужений. Бог пропонує нам його не дивлячись на наш гріх і ворожнечу проти Нього. Учнівство – це щось, що ми робимо в *результаті* віри в Євангеліє. Ми наслідуємо Ісуса, щоб явити нашу

любов до Нього й до Бога. Ісус – це досконалий образ Божий. Тому і ми хочемо жити таким же чином.

Є безліч причин, чому нам слід жити як Ісус – жити святим життям. Заробляти Божу любов не є однією з цих причин. Спасіння нам нічого не коштує. Воно безкоштовне для всіх, хто вірить в Євангеліє. Учніство, з іншого боку, має ціну. Слідувати за Ісусом часто буває не просто. Бути учнем – означає зробити вибір любити й шанувати Бога, ставитися до людей відповідно до того, ким вони є – образами Божими, яких Бог любить і хоче привести у Свою сім'ю через Євангеліє.

Подумайте про життя Ісуса. Воно не було легким. Як говорить Біблія: «Христос постраждав за нас, залишивши нам приклад, щоб ми йшли Його слідами» (1Пет 2:21). Ісус жив жертвним життям. На першому місці в Його житті був Бог, потім Його «ближній» (всі інші):

Любитимеш Господа Бога свого всім своїм серцем, і всією своєю душею, і всією своєю думкою! Це – перша і найбільша заповідь. Друга – подібна до неї: Любитимеш свого ближнього, як самого себе! На цих двох заповідях тримається весь Закон і Пророки. (Мт 22:36-40).

Ісус жив таким чином не для того, щоб Бог Його любив або був задоволений Ним. Бог вже любив Ісуса задовго до того, як Той прийшов і «довершив справи», які виконають заповіт. Він полюбив Ісуса «раніше від створення світу» (Ів 17:24).

Слідувати за Ісусом може бути важко. Оскільки жоден віруючий не стає схожим на Ісуса миттєво, відразу після того, як увірував, і оскільки постійно жити як Ісус важко, кожному учневі необхідна зміна серця (те, що Біблія називає «каяттям») стосовно своєї поведінки. Мені така зміна була потрібна. Були речі, які мені потрібно було перестати робити, і речі, які мені потрібно було почати робити. Але ніщо з цього не мало на меті змусити Бога полюбити мене. Він вже любив мене.

Ісус жив так, як Він жив, тому що любив Бога. Нам слід чинити так само. Ісус жив певним чином, щоб допомогти іншим повірити в Нього і Божий план. Тож і ми повинні чинити так само. Ісус знав, навіщо Він на землі – те, як Він помре жажливою смертю заради нас. Але Він також довіряв Божому плану та Його силі. Він воскресне з мертвих і знову буде з Отцем.

У нас повинна бути та ж сама вічна перспектива. Цей світ – не є нашим справжнім домом. Це тимчасовий дім. Наступний буде постійним. Через те, що зробив Ісус, ми успадкуємо вічне життя в тому світі, а цей залишимо позаду. Метою нашого життя повинна бути відданість і вдячність Тому, хто нас врятував, а також допомога іншим увійти в Божу сім'ю.

Але що, якщо ми не впораємося? Що якщо ми згрішимо? З нами станеться і те, і інше. Бог знає про це. Він прекрасно знає людину. Він знає, хто ми є. Але Він полюбив нас перш ніж

у нас з'явився хоча б найменший інтерес до того, щоб любити Його у відповідь. Він любив нас, коли ми були його ворогами – «коли ми були ще грішниками» (Рим 5:8). Невже Він буде любити нас менше або припинить любити нас тепер, коли ми вже стали частиною Його сім'ї? Коли ми грішимо або не справляємося, Він прощає нас. Він хоче, щоб ми *вірили* в це і починали знову наслідувати Ісуса.

Навіщо жити як Ісус?

Щойно я сказав, що є безліч причин, чому нам слід жити як жив Ісус, але *заробляти Божу любов не є однією з них*. Так що ж це за причини?

По-перше, гріх веде до саморуйнування і шкодить не тільки нам, але й тим, хто нас оточує. Серед своїх далеких родичів я бачив наслідки алкоголізму, наркоманії та подружньої невірності. Очевидно, що все це руйнує життя. В рівній мірі має бути очевидним, що речі, які пропонує нам цей світ зі своєю невіруючою культурою у вигляді задоволень і насолод є тимчасовими та не мають неминущої цінності. Культура цього світу спонукає нас «проживати життя» так, щоб задовольняти себе, прагнучи до «щастя», не думаючи про страждання, які породжують наші рішення. Вона не пропонує вічної перспективи. Вона пропонує нам жити тут і зараз. За цим не стоїть висока мета. Біблія засуджує такий світогляд:

Не любіть світу, ні того, що у світі: коли хто любить світ, у тому немає любові Отця. Адже все, що у світі, це: пожадливість тіла, пожадливість очей і життєва гордість; це не від Отця, а від світу. Проминає і світ, і його пожадання, а той, хто виконує Божу волю, – залишається вічно. (1Ів 2:15-17).

По-друге (і багато в чому ця причина протилежна першій), наше побожне життя благословляє інших. Правда полягає в тому, що те, як ми живемо і думаємо, або благословляє інших людей, або проклинає їх. Ісус служив людям і був благословенням для них. Життя, кероване егоїзмом та потуранням власним примхам не є повноцінним життям. Реклама в супермаркетах яскраво демонструє цю реальність. Коли ми благословляємо інших, це не тільки відображає Ісуса, але і веде до самореалізації особистості. Ваше життя має значення, коли ви проживаєте його в служінні іншим.

По-третє, благочестиве життя дозволяє нам бути послідовними свідками Євангелія. Якщо люди дивляться на наше життя і не бачать різниці з невіруючим світом, не бачать життя служіння іншим, їм буде складно повірити в Євангеліє (в кращому випадку вони будуть збентежені). Вони будуть бачити, що наше життя знаходиться в протиріччі з благою звісткою Ісуса. Іншими словами, люди очікують, що ми будемо жити як Ісус – як Той, хто, як ми стверджуємо, любить їх. В цьому є раціональна складова. Протилежністю такого життя є лицемірство. А лицемірство нікому не подобається.

Жити благочестивим життям не означає заробляти місце на небі. Мова не може йти про те, що ми робимо Бога нашим боржником через духовні бали, які ми накопичили. Уривки, подібні наступним, демонструють зовсім інше:

Тож благаю вас, брати: заради Божого милосердя, принесіть ваші тіла як живу, святу, приємну Богові жертву, як ваше служіння розуму. І не пристосовуйтеся до цього віку, але змінюйтеся оновленням [вашого] розуму, щоб ви пізнавали, що є Божа воля: добре, приємне і досконале. (Рим 12:1-2).

А тверда Божа основа стоїть, маючи таку печать: Господь знає Своїх, а також: Нехай відступить від неправди кожний, хто прикликає Господнє Ім'я! У великому домі є не лише золоті й срібні посудини, а й дерев'яні та глиняні; одні для почесного вжитку, інші – для непочесного. Отже, якщо хто очистить себе від цього, то буде посудом для почесного вжитку – освячений, корисний для Володаря, готовий для кожного доброго діла. (2Тим 2:19-21).

Отже, коли є якась втіха в Христі, коли є якась відрада в любові, коли є якась спільність духа, коли є якесь милосердя і щедрість, доповніть мою радість, щоб ви думали те саме, мали ту саму любов, були однодушні й однієї думки. Нічого не робіть наперекір чи з марнославства, але в покорі вважайте одне одного більшим за себе. Нехай кожний дбає не про себе, а про інших. Плекайте в собі ті самі думки, що й у Христі Ісусі. Він, маючи Божу природу, не вважав посяганням бути рівним Богові, але понизив Самого Себе, прийнявши образ раба, постав у подібі людини і з вигляду був як людина; Він упокорив Себе, був слухняним аж до смерті, і до смерті хресної. (Флп 2:1-8).

Ці уривки говорять про те, як нам слід жити. Але ми все ще не дійшли до специфіки учнівства. Як живе учень? Що учень робить? На щастя, Ісус і Його перші учні – перші християни – відповіли на ці питання. Ісус не вимагав від Своїх учнів робити те, чого Він сам не робив, і показав, як і що слід робити. Вони, своєю чергою, пішли його прикладом і вчили інших робити те ж саме в ранні дні зародження церкви.

Глава дев'ята

ЩО РОБИТЬ УЧЕНЬ?

Можливо, це вас здивує, але Ісус не наказував своїм учням робити багато чого. Його бачення полягало в любові до Бога і до інших, і воно не було складним. Однак те, що Він наказав їм робити, несе в собі глибокий сенс і здатне змінити життя, якщо виконувати це на практиці. Ми почнемо з найважливішого пункту учнівства.

Учні люблять Бога, свого ближнього та одне одного

Ми вже знаємо, як Ісус описав життя, присвячене Богу. Ось ці найбільші заповіді:

Любитимеш Господа Бога свого всім своїм серцем, і всією своєю душею, і всією своєю думкою! Це — перша і найбільша заповідь. Друга – подібна до неї: Любитимеш свого ближнього, як самого себе! На цих двох заповідях тримається весь Закон і Пророки. (Мт 22:36-40).

Ісус так жив. Він сказав Своїм учням: «Але щоби зрозумів світ, що Я люблю Отця і, як заповів Мені Отець, так Я і роблю» (Ів 14:31). Яким чином Ісус продемонстрував, що любить Бога, Свого Отця? Він виконав Божий план для Свого життя. Він також сказав їм: «Як полюбив Мене Отець, так і Я полюбив вас» (Ів 15:9). Ісус просив своїх учнів чинити так само, виходячи з Його зауважень щодо двох найбільших заповідей.

Ісус продовжив, наводячи Себе як приклад. Він сказав учням любити одне одного, як Він полюбив їх. Вчиняючи так, вони слухають Його і догоджають Богу. Він сказав їм:

Більшої любові ніхто не має за ту, коли хто душу свою кладе за друзів своїх. Ви – друзі Мої, якщо чините те, що Я заповідаю вам. Не називаю вас більше рабами, бо раб не знає, що робить його пан; вас же назвав Я друзями, оскільки сказав вам усе, що почув від Мого Отця. Не ви Мене вибрали, але Я вибрав вас і настановив вас, щоб ви йшли та плід приносили, і щоби плід ваш залишався, аби те, що тільки попросите від Отця в Моє Ім'я, Він вам дав. Заповідаю вам, щоб ви любили один одного. (Ів 15:13-17).

... Як Я полюбив вас, щоб і ви любили так один одного. З того дізнаються всі, що ви – Мої учні, коли любов матимете між собою. (Ів 13:34-35).

Любов до Бога і любов один до одного є, згідно з Ісусом, фундаментальними, обов'язковими відмінними ознаками Його учнів. Ісус не бачив в цих двох заповідях протиріч. Вони не суперечать одна одній. Це дві сторони однієї медалі. Вони невіддільні одна від одної.

Але як нам любити людей? Віддати життя є найвищим виразом любові: «Більшої любові ніхто не має за ту, коли хто душу свою кладе за друзів своїх» (Ів 15:13). Це те, що Ісус зробив для нас:

Навряд чи хто помре за праведного; хіба, може, хтось за добродійця наважиться померти. Але Бог виявляє Свою любов до нас тим, що Христос за нас помер, коли ми були ще грішниками. (Рим 5:7-8).

Крім цього, немає кращого опису любові, ніж в 1Кор 13:4-7. У ньому сказано все, про що необхідно було б сказати. Ось деякі характеристики любові з цього уривка:

- Любов довго терпить
- Любов милосердна
- Любов не заздрить
- Любов не величається
- Любов не поводить ся непристойно
- Любов не шукає свого власного
- Любов не спалахує гнівом
- Любов не задумує лихого
- Любов не радіє з несправедливості
- Любов радіє з істини
- Любов все покриває
- Любов усьому довіряє
- Любов завжди надіється
- Любов усе перетерпить

Зазвичай ці фрази можна побачити на листівках до дня Святого Валентина. Нічого поганого в цьому немає. Ми повинні любити своїх чоловіків або тих людей, які, можливо, стануть нашими друзями. Однак, 1Кор 13:4-7 – зовсім не про романтику. Таким чином ми повинні ставитися до всіх людей. І не важливо, чи визнають вони цю любов. Бог все бачить і все знає.

Деякі з тверджень слід читати в контексті інших тверджень з наведеного списку. Наприклад, фраза «любов усьому довіряє» врівноважується фразою «любов радіє з істини». Ми не можемо розглядати фразу «любов усьому довіряє» ізольовано, інакше це може привести нас до висновку про те, що любов вірить в брехню або лжевчення. Подібним чином, «любов завжди надіється» не означає надію на те, що з кимось станеться щось погане. Попри все це, цей список легко зрозуміти, але складно щодня виконувати.

Ще одна деталь, перш ніж ми підемо далі. Важливо зрозуміти, що практично все, чим є учнівство, виходить з такого наказу Ісуса: «Любіть один одного! Як Я полюбив вас, щоб і ви любили так один одного. З того дізнаються всі, що ви – Мої учні, коли любов матимете між собою. (Ів 13:34-35). Любити один одного, любити людей – це центральний аспект, на

який орієнтуються учні, роблячи все інше (молитва, піст, жертва, спілкування і т.д.). Всі ці речі є вираженням цієї фундаментальної заповіді.

Учні дбають одне про одного

Цей елемент учнівства є результатом любові одне до одного. Турбота одне про одного передбачає *приналежність до громади та участь в її зростанні й підтримці*.

Після дня П'ятидесятниці (Дії 2:1-4), прийнявши Євангеліє, все більше і більше людей ставали частиною зростаючої громади, яка згодом називатиметься церквою (в їхньому випадку, церквою в Єрусалимі). У Новому Завіті цей термін не вживається щодо будівлі або будь-якої офіційної організації. Новий Завіт повідомляє, що церква в Єрусалимі була вкрай бідною. В них не було будівлі для проведення зібрань, і там були тисячі нових віруючих (Дії 2:41, 47; 5:14). В них не було законного, офіційного статусу, тому віруючі зазнавали переслідувань (Дії 3:11-4:31; 5:17-42).

Якщо термін «церква» не мав нічого спільного з будівлею або організацією, яка б мала законний статус, що ж він тоді означав? Як послідовники Ісуса забезпечували себе? Вони формували невеликі громади, готові до самопожертви. Дуже часто в сучасних церквах ми використовуємо слово «громада», щоб описати щось схоже на групу людей, яких пов'язують спільні інтереси, – наприклад, уболівальників спортивної команди або людей, які борються за якусь загальну благу мету. Але це зовсім не схоже на новозавітну громаду. Новозавітна церковна громада була сім'єю.

У чому ж різниця між сім'єю і групою людей, яких пов'язують спільні інтереси? Дуже багато в чому. Чи можна очікувати, що хтось дасть вам грошей, щоб ви заплатили за оренду або продукти тільки тому, що ви вболіваєте за одну і ту ж баскетбольну команду? Чи можна очікувати, що хтось дасть вам роботу або полагодиць ваш автомобіль тільки тому, що ви голосували за того ж кандидата або пробігли разом забіг на 5 км, щоб зібрати гроші на добру справу? Звичайно, ні. Але ми можемо очікувати допомоги від членів сім'ї (принаймні, так має бути в нормальній сім'ї на основі кровного споріднення).

Саме такою була рання церква. Ось один приклад:

Отже, вони, прийнявши [з любов'ю] його слово, охрестилися; і приєдналися до них того дня зо три тисячі душ. Перебували вони постійно в навчанні апостолів і в братерській спільності, у ламанні хліба та в молитвах. І страх охопив кожную душу, бо багато чудес і ознак сталося через апостолів; [в Єрусалимі панував великий страх серед усіх]. А всі, які повірили, були разом і мали все спільне. Вони продавали маєтки та майно і ділилися ним з усіма, хто потребував. І щодня вони однодушно перебували в храмі та, ламаючи по домах хліб, у радості й простоті серця приймали

їжу, вихваляючи Бога та маючи милість у всіх людей. Господь же додавав до них щодня тих, які спасалися. (Дії 2:41-47).

Цей уривок *не* описує комунізм чи соціалізм. Він не описує *будь-яку* політичну систему. Тут нічого не говориться про уряд або державу, які давали б вказівки або використовували б примус для того, щоб змусити людей поводитися так, як описано в уривку. Все було абсолютно добровільно. Тут описується поведінка здорової, нормальної сім'ї. Сім'ї заповнюють потреби своїх членів. Просто так сталося, що ця сім'я складалася з тисяч людей.

Це опис того, що роблять учні. Вони зрощують громаду. Вони люблять одне одного і підтримують одне одного як це відбувалося б в сім'ї. Це передбачає спільне використання ресурсів. Для деяких віруючих це може означати гроші, для інших – це час або послуги, або навички. По суті, громада робить все, що потрібно для тих, хто перебуває в цій громаді.

Можливо, ви загадуєтесь над питанням, як з такою великою кількістю людей в громаді всі могли бути знайомі одне з одним. Віруючі збиралися разом у храмі (що зазвичай ставало причиною конфлікту з єврейськими лідерами, але було добре для євангелізації), а також зустрічалися «по домівках» (Дії 2:46; 5:42). Це означає, що «церква» в Єрусалимі, первісна християнська громада, насправді була мережею невеликих громад. Малі групи віруючих в рамках громади відігравали основну роль у наданні підтримки та прояві турботи про нових віруючих.

Ці громади були місцем для входження нових віруючих. Християнська громада служила тим людям, які прийняли Євангеліє. Кожна громада брала участь у процесі настанови своїх членів як учнів Христа і, до певної міри, впливала на віруючих громади в її ширшому сенсі. Як це виглядало?

Перше, що зазвичай відбувалося, – це хрещення новонавернених (Дії 2:41; 8:12-13; 10:47-48; 16:15). Хрещення було публічним актом ототожнення себе з Ісусом і його послідовниками. На хрещенні були присутні свідки того, що відбувається – інші члени громади. Це означало кілька речей, серед яких – те, що ваші гріхи були прощені завдяки тому, що Ісус зробив на хресті, а також те, що у вас тепер є нове життя (Рим 6:1-4; 2Кор 5:17). Хрещення було першим кроком для долучення в життя громади. Хрещені проголошували свою віру в Ісуса, а свідки визнавали їх посвяту.

Коли громади віруючих збиралися, ставали очевидними потреби. Якщо ці потреби могли бути заповнені силами їх невеликої громади, так і відбувалося. Це дозволяло віруючим, які заповнювали потреби, наслідувати Ісуса. Ті ж, кому допомогли, вчилися в режимі «реального часу» жити так, як жив Ісус. Коли потреби були більшими, ніж могла задовольнити маленька громада, допомагали члени сім'ї віруючих інших громад. Саме заради координації такого служіння апостоли, первісні учні Ісуса, які були лідерами молодій Єрусалимській церкві, призначили помічників («дияконів»). Так само диякони організували «щоденне служіння [розподіл]» (ймовірно, їжі) по всій громаді (Дії 6:1-7).

Однією з практик раних церков було відзначення свята, пов'язаного зі спогадом «Вечері Господньої» (1Кор 11:17-34). «Вечеря Господня» була святкуванням Таємної Вечері, коли Ісус повідомив учням, що Його тіло і кров незабаром будуть віддані за них. Ісус сказав їм, що віддати Своє життя необхідно заради виконання «Нового Завіту» (Лк 22:20). Опис святкування Вечері Господньої оповідає про те ж саме (1Кор 11:25). Вечеря Господня була нагадуванням про те, що зробив Ісус. Ісус наказав робити це «на спомин про Мене» (1Кор 11:24-25). Вечеря була ще одним способом турботи громади про бідних.

Учні мають спілкування

«Спілкування» – це новозавітне слово, що описує діяльність віруючих громади. Турбота одне про одного є частиною біблійного спілкування, тому що, коли віруючі збираються разом, потреби можуть бути виявлені та заповнені. Проте, нам слід коротко розглянути поняття спілкування, щоб поговорити про інші відмінні риси учнів.

Багато християн сьогодні прирівнюють «спілкування» до спільного приємного проведення часу. Звичайно, коли людям разом весело – це зміцнює відносини. Коли людям добре в компанії – це зміцнює зв'язок між ними. Але не в цьому суть біблійного спілкування, яке в Біблії тісно пов'язане з учнівством.

Основна відмінність між гарною компанією і біблійним спілкуванням полягає в тому, що біблійне спілкування – це не просто спільне проведення часу. У біблійному спілкуванні є певна мета.

Метою спілкування є «однотунність», центром якої є Ісус, для того, щоб ми могли «мати Його думки між собою». Іншими словами, метою спілкування є учнівство. Декілька віршів з Послання до Филип'ян висловлюють цю ідею:

Тільки живіть згідно з Євангелієм Христа, щоб коли прийду й побачу вас, а навіть якщо буду відсутній, чув би про вас, що стоїте в одному дусі, однодушно відстоюючи віру Євангелія (Флп 1:27).

Отже, коли є якась втіха в Христі, коли є якась відрода в любові, коли є якась спільність духа, коли є якась милосердя і щедрість, доповніть мою радість, щоб ви думали те саме, мали ту саму любов, були однодушні й однієї думки... Плекайте в собі ті самі думки, що й у Христі Ісусі (Флп 2:1-2, 5).

Що ж означає мати думки Христа, а також думати одне і те саме всередині громади віруючих? Чи означає це, що всі вірять при цьому в одне і те саме, навіть до найменшої дрібниці? Ні. Біблія говорить про згуртованість, а не про однаковість. «Однотунність» означає, що кожен член громади має одну й ту саму мету – бути схожим на Ісуса. У

прагненні бути схожими на Христа, а також у житті громади віруючих, метою є гармонія, а не однорідність.

Ранні громади віруючих використовували різноманітні методи для досягнення цієї мети. Вони молилися, постилися, поклонялися і вивчали Писання. Все це учні роблять як індивідуально, так і разом, і тому нам слід поговорити про кожен з цих методів.

Учні моляться

Говорячи просто, молитва – це розмова з Богом. Але над цим варто трохи поміркувати. Хіба Бог не знає наших думок? Знає. Так навіщо тоді молитися? Молитва потрібна не для того, щоб проінформувати Бога. За допомогою молитви ми показуємо Богу (і іншим), що ми залежні від Нього. Таким чином ми висловлюємо наше бажання того, щоб Бог почав діяти, ми показуємо, що не покладемося на самих себе, або що ми не в змозі знайти розв'язання наших проблем самі. Молитва підсилює наше почуття залежності від Бога, і усвідомлення того, що наша безпека залежить тільки від Нього. У цьому сенсі молитва – це поклоніння. Те ж саме вірно і для спільної молитви багатьох віруючих.

В Євангелії від Луки 11:1 учні, говорячи про Івана Хрестителя і його послідовників, просили Ісуса: «Господи, навчи нас молитися, як і Іван навчив своїх учнів». Відповіддю Ісуса стала «Молитва Господня», відома всім під назвою «Отче наш» (Лк 11:2-4; пор. Мт 6:9-15). Важливо відзначити, що в цій молитві Ісус не говорив учням, якими саме словами їм слід молитися. Він сказав їм молитися «так» (Мт 6:9), тобто, він дав їм модель молитви. Нам не обов'язково використовувати формули або особливі слова, щоб говорити з Богом. *Просто розмовляйте з Ним.* Крім того, молитва не повинна бути чимось, що виставляється на показ (Лк 18:9-14).

У «Молитві Господній» немає нічого такого, про що Богу не було б відомо. Знову ж, сенс молитви – не в тому, щоб заповнити прогалини в Божому знанні. Навпаки, «Молитва Господня» містить такі речі, як поклоніння і шанування Бога («Нехай святиться Ім'я Твоє»), послух волі Бога («нехай буде воля Твоя»), прощення («прости нам провини наші, як і ми прощаємо винуватцям нашим»), і прохання про позбавлення від спокуси й зла («не введи нас у спокусу, але визволи нас від лукавого»). Молитва – це щось, що повинно приводити наші серця у відповідність з пануванням Бога в нашому житті та формувати в нас ставлення залежності від Нього.

Біблія сповнена молитвами як індивідуальними, так і колективними. Коли ви читаєте їх, ви дізнаєтеся, що молитва також є засобом, за допомогою якого ми можемо вилити свої почуття до Бога – гнів, печаль, любов і т.д. Бог не дізнається нічого нового, коли ми так чинимо. Це ми вчимося підкорятися Йому, вірячи, що Бог добрий і має добрі наміри щодо нас, а також просячи Його про допомогу. Ісус пообіцяв, що Бог дійсно відповість в

широкому контексті Своєї мудрої волі. Іншими словами, відповіді Бога не завжди можуть бути такими, як ми хочемо. Однак Бог знає про все, що кожна людина робила протягом усього свого життя, а також про те, що криється за її вчинками, і працює над здійсненням Свого великого плану. Бог також може часом відповісти на молитву несподіваним для нас чином.

Крім того, біблійні молитви не егоїстичні. Велика частина їх змісту спрямована на те, щоб благословляти інших або просити про милість Бога до інших. Листи Павла зазвичай містять в собі молитви за тих, кому він пише. В основному, молитва не призначена для того, щоб розповісти про наші власні потреби й бажання.

Ісус часто молився. Він слідував Своєму власному вченню про те, що молитва повинна бути наполегливою (Кол 4:2-6, Лк 18:1-8). Ісус не отримував відповіді на кожную молитву, і це було для нього прийнятно, тому що Він більше дбав про те, щоб була виконана воля Божа (Мт 26:36-46). Це важливе нагадування щодо молитви. Ісус навчав, що, якщо ми будемо молитися, Бог відповість на наші молитви (Лк 11:9-13). Однак, нам не слід очікувати, що Бог відповість так, як ми цього хочемо, особливо, якщо ми неслухняні Йому або не перебуваємо в гармонії з Його волею (Як 4:3; 1Пв 3:22; 5:14).

Учні постяться

Можливо, піст є незнайомою практикою для багатьох читачів. Як правило, «поститися» означає утримуватися від чогось. Можна, наприклад, «поститися», утримуючись від їжі. Саме такий пост ми найчастіше і зустрічаємо в Біблії, хоча є й винятки. Ісус постився (Мт 4:2). Він припускав, що учні наслідуватимуть Його приклад, і попереджав їх, щоб вони не були лицемірами, коли роблять це (Мт 6:16-18). Сенс посту не в тому, щоб привернути більше уваги до себе. Це тільки між вами та Богом.

Поститися можна не тільки, відмовляючись від їжі. Ви можете поститися, утримуючись від різних речей і тою мірою, якою забажаєте. Ісус не пропонував нам формулу для схуднення. Коли Він постився, і коли Він навчав про піст, то мав на увазі щось інше. Хоча Біблія описує безліч випадків посту, якихось особливих правил не існує. Павло зазначав, наприклад, що подружні пари можуть поститися, утримуючись від сексу (1Кор 7:1-5), щоб приділити особливу увагу молитві.

Але навіщо взагалі поститися? Слова Павла в 1 Посланні до Коринтян 7:5 про подружні пари, які погоджуються на якийсь час утримуватися від сексу, пояснюють нам причину: «Не ухиляйтеся одне від одного, хіба що за згодою, тимчасово, коли перебуваєте в [пості й] молитві». Піст – це духовна практика, покликана допомогти нам зосередитися на молитві. Як це відбувається? Можливо, допоможе приклад. Якщо ви вирішите поститися, утримуючись від їжі протягом доби, то щоразу, коли ви відчуєте голод буде своєрідним

нагадуванням про необхідність помолитися. Ваш піст є нагадуванням про те, що вам необхідно згадати про причину, по якій ви вирішили поститися.

На піст можна подивитися також і з іншого боку. Якщо ми запитаємо себе, що відволікає нас від молитви, або, в більш загальному сенсі, від нашого ходіння з Богом, то відповіддю можуть бути: наші телефони, телевізор або якесь хобі. Все це ми можемо відкласти на деякий час (тобто взяти «піст», утримуючись від цього), щоб усім розумом зосередитись на Богові та молитві.

Ранні церковні громади постилися, щоб всім разом сконцентруватися на молитві (Дії 13:1-3; 14:23). У Старому Завіті піст всією громадою був виразом печалі через гріх або скорботи покаяння (Єр 36:6; Йоїл 2:12).

Учні поклоняються

Можливо, ви думаєте, що поклонінню легко дати визначення чи зрозуміти його. З одного боку, це так, але з іншого, не все так просто. Ми занадто часто прирівнюємо поклоніння до того, що відбувається на церковних зібраннях, переважно, до музики. Попри те, що музика і пісні прославлення були частиною християнських зібрань (Еф 5:19; Кол 3:16), все це не є поклонінням, принаймні, згідно з біблійним визначенням. Інша схильність нашої культури – думати про поклоніння як про внутрішнє містичне почуття або переживання. Це теж не є поклонінням. Є безліч уривків, над якими ми могли б замислитись, але зупинімось на двох з них:

Тож благаю вас, брати: заради Божого милосердя, принесіть ваші тіла як живу, святу, приємну Богові жертву, як ваше служіння розуму. І не пристосовуйтеся до цього віку, але змінюйтеся оновленням [вашого] розуму, щоб ви пізнавали, що є Божа воля: добре, приємне і досконале. (Рим 12:1-2).

Але надходить час, – і вже тепер він є, – коли правдиві поклонники будуть поклонятися Отцеві в Дусі та істині, бо Отець шукає Собі таких поклонників (Ів 4:23).

Ми вже говорили про перший уривок у світлі нашої дискусії про святе життя. Як ви можете поклонятися Богу? Живіть як жив Ісус. Не уподібнюйтеся світові – з його цінностями, його прагненнями до егоїстичних насолод. *Це* і є поклоніння. Істинне поклоніння пов'язане зі ставленням нашого серця.

Другий уривок цікавий з особливої причини. Ісус сказав жінці, що Бог шукає собі людей, які б поклонялися Йому. Тому поклоніння – це не щось, що виходить від нас. Бог *запрошує* нас відповісти на Свою благість і любов до нас. *Як і де* ми це зробимо, може варіюватися.

Ми можемо робити це індивідуально, з музикою або без, під час церковних зібрань або поза їх межами. Ми також можемо робити це в спілкуванні з іншими віруючими.

Коли віруючі збираються разом в спілкуванні, вони «заохочують один одного до любові і добрих справ» (Євр 10:24-25). Іншими словами, вони підштовхують одне одного до духовного служіння в поклонінні – наслідуванні Ісуса. Вони хвалять Бога за Його доброту, любов і провидіння в їх житті (Дії 2:46-47; Як 5:13). Прославлення містило в собі спів пісень хвали та музику (Мт 26:30; Еф 5:19; Кол 3:16), однак воно було незмінно пов'язане зі святим життям, «щоб ви досліджували все краще та були чисті й бездоганні в день Христа, сповнені плодами праведності через Ісуса Христа – для Божої слави та похвали. (Флп 1:10-11).

Ми не можемо обійти увагою той факт, що наше «духовне поклоніння» Богу нерозривно пов'язане з тим, як ми живемо (Рим 12:1-2). Поклоніння – це не тридцятихвилинне переживання вдома або у церкві. Мова йде про *життя*, кероване Богом і орієнтоване на Бога.

Учні зізнаються в гріхах і приймають Божє прощення

Щось, з чим учень обов'язково зіткнеться на шляху наслідування Ісуса – це невдачі й падіння. Ніхто з нас не безгрішний, крім Ісуса (2Кор 5:21; 1Пет 2:21-22; 1Ів 3:5). Більш того, ми ніколи не станемо безгрішними на землі. Біблія ясно вчить про це. Учні грішили (Мр 14:30, 68, 72). Один з них, Іван, написав наступне:

Коли ж ходимо у світлі, як Сам Він є у світлі, то маємо спільність одне з одним, і кров Ісуса [Христа], Його Сина, очищає нас від усякого гріха. Коли скажемо, що не маємо гріха, то самих себе обманюємо, і немає в нас правди. Якщо ж визнаємо свої гріхи, то Він, вірний і праведний, щоби простити нам гріхи й очистити нас від усякої неправедності. А коли скажемо, що ми не згрішили, то робимо Його неправдомовним, і Його слово в нас не перебуває. (1Ів 1:7-10).

Приємно усвідомлювати, що наше членство в Божій родині не пов'язане з нашими справами. Наші добрі справи не можуть зробити Бога нашим боржником. Він не повинен нам вічне життя через наші заслуги, як може часом здаватися. Наші справи (або їх відсутність) не відштовхнули Його від нас. Бог любив нас «коли ми були ще грішниками» (Рим 5:8). Отже, ми повинні пам'ятати, що оскільки порятунок не може бути досягнутий моральною досконалістю, він також не може бути втрачений моральною недосконалістю.

З огляду на те, що ми є недосконалі, істинному учню Ісуса необхідно зосередитися на доброті й любові Бога. Погляньте ще раз на уривок з послання Івана. Він в точності говорить нам що робити, коли ми підводимо Бога, коли ми робимо щось, що розходиться з нашим прагненням наслідувати Ісуса, або не робимо чогось, що повинні: «Якщо ж визнаємо свої

гріхи, то Він, вірний і праведний, щоби простити нам гріхи й очистити нас від усякої неправедності».

Коли ми грішимо або падаємо, то повинні визнавати це. Ось що означає сповідь. Ми не можемо ховати або виправдовувати свій гріх. Бог хоче, щоб ми визнали, що згрішили. Чому? Нам слід бути смиренними. Нам потрібно пам'ятати, що спасіння – це те, що зробив для нас хтось інший – Ісус, і що спасіння – це не те, що ми заробляємо. Сповідуючи свої гріхи, ми визнаємо, що є дітьми Божими завдяки Ісусу. Ми можемо бути впевнені, що наш гріх не відокремить нас від Бога; ми не будемо вигнані з родини (Рим 8:31-39). Бог знав ще до того, як ми прийняли Євангеліє, що у нас є недоліки. Для Нього це не стало сюрпризом. І це не змінює його ставлення до нас.

Але тоді виникає логічне запитання: чому б нам просто не перестати переживати з цього приводу і спокійно грішити? Учні Нового Завіту стикалися з таким ставленням людей. Апостол Павло обговорював це у своєму посланні до християн в Римі:

То що скажемо? Будемо залишатися в гріху, аби множилася благодать? Зовсім ні! Ми, що померли для гріха, як далі будемо жити в ньому?

Хай же гріх не панує у вашому смертному тілі, щоб не підкорятися його пожеданням; не давайте ваших членів гріхові як знаряддя неправедності, але, як оживіли з мертвих, віддавайте себе Богові, а ваші члени віддавайте Богові як знаряддя праведності. Тож хай гріх не панує над вами, бо ви не під Законом, а під благодаттю. То що, будемо грішити, бо ми не під Законом, а під благодаттю? Зовсім ні! Хіба ви не знаєте, що кому віддаєте себе як раби на послух, рабами того ви і є; кого слухаєте: або гріха – на смерть, або послуху – на праведність? (Рим 6:1-2,12-16)

Зверніть увагу, що Біблія не говорить: «Стережися, щоб не згрішити! Інакше Бог більше не буде тебе любити!». Навпаки, побоюванням було повернення до рабства самознищення. Отже, з одного боку, ми будемо грішити, але з іншого боку, ми повинні уникати гріха. Павло сам переживав цю боротьбу у своєму житті (Рим 7:7-25). Однак, попри це, він був чудовим послідовником Ісуса. Новий Завіт багато разів попереджає нас про те, що всередині нас вируватиме війна. Наші серця хочуть слідувати за Ісусом, але наші недосконалі «я» хочуть задоволень та егоїстичного життя (1Пет 2:11; Як 4:1).

Прагнучи слідувати за Ісусом, ми повинні сповідувати наші гріхи негайно і дякувати Богові за Його прощення. Ми повинні пам'ятати, чого наш гріх коштував Ісусу. Ми повинні продовжувати слідувати за Ним, віддано люблячи Його, будучи вдячними за те, що Він пішов на хрест, «коли ми були ще грішниками» (Рим 5:8), щоб ми могли бути Його братами й сестрами.

Учні вивчають Біблію

У ранній церкві віруючі слухали вчення апостолів і вивчали Писання. Павло та інші апостоли-місіонери робили те ж саме кожного разу, коли вони засновували нові церкви де б то не було (Дії 2:42; 4:2; 5:42; 17:10-11; 18:11; 20:20). Це був найбільш поширений метод вивчення Біблії в епоху Нового Завіту, тому що у більшості людей не було особистої копії Біблії. Крім того, багато віруючих не вміли читати. Попри те, що ми є частиною культури з високим рівнем освіти та маємо доступ до Біблії, ми можемо отримати користь з вивчення Біблії в громаді.

Вивчення Слова Божого необхідне для слідування за Ісусом. Як ще ми можемо дізнатися про гріх (поведінку і ставлення, яких слід уникати) і про життя, наповнене Духом (те, як ми повинні себе вести)? Письмо вчить нас «відкинути стару людину з її попереднім способом життя, яка зітліває в оманливих пожадливостях, аби наш розум оновлювався духом, щоб ми зодягнулися в нову людину, створену за подобою Божою, у праведності та святості істини» (Еф 4:22-24). Коли ми стаємо частиною Божої сім'ї через віру в Євангеліє, Дух поселяється в нас (1Кор 3:16-17; 6:19-20; 2Кор 6:16; Еф 2:22) і допомагає нам жити плідним життям:

Коли ж вас веде Дух, то ви не під Законом. Учинки тіла очевидні, а саме: [перелюб], розпуста, нечистота, безсоромність, ідолослужіння, чародійство, ворожнеча, сварки, задрощі, гнів, суперечки, розділення, ересі, злоба, пияцтво, гульня і тому подібне. Попереджаю вас, як і раніше попереджав: хто таке робить, Божого Царства не успадкує! Плід же Духа — любов, радість, мир, довготерпіння, ласкавість, доброта, віра, лагідність, стриманість. На таких немає Закону! А ті, хто є Ісуса Христа, вони розіп'яли своє тіло з його пристрастями та пожадливостями. (Гал 5:18-24).

Учні вивчають і застосовують Слово Боже для свого життя. Як показував Ісус, що любить Бога? Він послухався Божій волі. Громада може істотно допомогти в цьому. У громаді ми зустрічаємо зрілих віруючих, які слідуєть за Ісусом вже багато років. Ми можемо дізнатися, як змінилося їхнє життя, коли вони навчилися «відкладати старе і зодягатися в нове». Ми можемо звернутися до них за підтримкою, особливо в ті моменти, коли ми зустрічаємо перешкоди на нашому шляху в прагненні бути схожими на Ісуса. Вони можуть нагадати нам про Божу любов і прощення. Вони нас зрозуміють, тому що кожен християнин відчуває труднощі у своєму прагненні перестати грішити, і робити те, що завгодно Богові (1Ів 1:5-10). Навіть апостоли зазнавали труднощів у боротьбі з гріхом і прагненні жити праведно (Рим 7:7-25; Гал 2:11-14). Громада передбачає підзвітність, співпереживання і підбадьорення в міру того, як ми прагнемо все більше і більше відповідати прикладу Ісуса.

Учні страждають

Можливо, цей елемент здивує вас, але він точно присутній в Новому Завіті. Ісус сказав своїм учням:

Якщо світ вас ненавидить, знайте, що Мене він раніше від вас зненавидів. Коли б ви були від світу, то світ своє любив би; ви ж не від світу, а Я вибрав вас зі світу, тому світ і ненавидить вас. Згадуйте слова, які Я сказав вам: Раб не більший за свого пана. Якщо Мене переслідували, то й вас будуть переслідувати; якщо Моє слово зберегли, то й ваше зберігатимуть. (Ів 15:18-20).

Ось де по-справжньому піддається випробуванню відданість, що повинна базуватися на вірі. Одна справа зрозуміти, що нам потрібно змінити своє серце щодо того, як ми живемо. І зовсім інша справа – це слідувати за Ісусом і страждати за Нього. Апостоли страждали за те, що пішли за Ісусом (Дії 5:41; 9:16; 21:13; 2Кор 11:22-29). Стійкість віри – це тема, що проходить червоною ниткою через весь Новий Завіт (Рим 8:17-18; 2Кор 1:3-7; Флп 1:27-30; 1Пет 3:13-17). Петро – один з дванадцяти апостолів – бачив, як страждав Ісус, і був згодом ув'язнений за свою віру (Дії 12:1-19). Він писав віруючим, яких в результаті переслідування виганяли з їхніх рідних міст і які були тому розсіяні по всьому світу:

Адже яка честь, коли зазнаєте покарання за провини? Але коли терпите й страждаєте, роблячи добро, – це благодать перед Богом. На це ви були покликані, тому що й Христос постраждав за нас, залишивши нам приклад, щоб ми йшли Його слідами. Він не вчинив гріха, і не знайдено підступу в устах Його; коли Його лихословили, Він не лихословив; страждаючи, не погрожував, а передавав Тому, Хто судить справедливо. (1Пет 2:20-23).

Для того, щоб гідно переносити страждання, нам слід пам'ятати, що Євангеліє не обіцяє нам, що в нас буде все легко і просто в цьому житті. Проте воно обіцяє нам місце вічного перебування в Божій родині в нашому майбутньому житті. Цей світ – не наш справжній дім.

Учні готують інших учнів

У той час як любов до Бога, ближніх і одне до одного є головним аспектом учнівства, все ж таки найважливіше, що *роблять* учні, – це готують інших учнів. Це те завдання, яке Ісус дав своїм послідовникам незадовго до того, як вознісся на небеса. Ось чому це називається Великим Дорученням:

Та Ісус, підійшовши, промовив до них: Дана Мені вся влада на небі й на землі. Тож ідіть і навчіть усі народи, хрестячи їх в Ім'я Отця, і Сина, і Святого Духа, навчаючи їх зберігати все, що Я заповів вам. І ось Я з вами по всі дні аж до кінця віку! [Амінь]. (Мт 28:18-20).

«Навчіть усі народи». Цій темі присвячена значна частина біблійної історії. Влада надприродних сил, які поневолили народи, була у них віднята. Бог хоче, щоб Його діти, Його партнери – учні Його Сина Ісуса – ділилися всюди благою звісткою Євангелія. Бог хоче, щоб в Його родині було якомога більше людей. Наше завдання – розповісти благою звістку, жити цією благою звісткою на очах інших людей, приводити їх в сім'ю Бога і вчити їх робити те ж саме.

Як ми це робимо? Ми розповідаємо про нашу віру. Хіба не так ми самі повірили? Все неймовірно просто.

По-перше, розкажіть людям про те, як ви жили до того, як увірували в Євангеліє і прийняли прощення Бога через Ісуса. Людям подобаються історії, особливо історії про інших людей. Чому? В історії іншої людини завжди є щось, що пов'язане з нашою власною історією. Коли ви розповідаєте комусь про своє життя до того, як ви прийняли Євангеліє, деякі деталі у Вашому житті будуть знайомі людині, з якою ви розмовляєте, і, можливо, багато чого з Вашої історії торкнеться його.

По-друге, розкажіть людям, чому момент, коли ви почули й повірили в Євангеліє, став для вас поворотним. Зазвичай це якимось пов'язано з прощенням наших гріхів. Приємно усвідомлювати, що попри біль, яку ми заподіяли собі та іншим людям, Бог як і раніше любить нас і бажає нас так сильно, що пропонує нам спасіння. Потім поділіться історією про те, як Бог послав Ісуса, щоб ми могли бути прощені та мати вічне життя з Ним – те, чого Бог хотів з самого початку.

По-третє, розкажіть людям про те, як вплинула на ваше життя віра в Євангеліє і Боже прощення. Розкажіть їм про те, що значить пізнати Божу любов, Його прощення та обіцяння вічного життя. Розкажіть їм, як це змінило Ваше уявлення про те, хто ви є і навіщо ви на цій землі. Розкажіть, як віра в Євангеліє змінила вас.

Деяким людям захочеться побачити доказ вашого зміненого серця. Це нормально, і є для нас ще однією можливістю наслідувати Ісуса. Ось чому так важливо жити святим життям. Ісус любив людей і служив людям. Люди хочуть, щоб їх любили, і шукають чогось справжнього в інших людях. Коли ми поведимося з іншими так, як це робив Ісус, це справляє сильне враження. Вони це помітять. Люди відчують, коли хтось любить їх, а коли ні. Вони відчують, коли ви по-справжньому зацікавлені в них, проповідуючи благою звістку. Не всі вірили Ісусові. Коли ви будете ділитися з іншими людьми Євангелієм і будете ставитися до них так само як до людей ставився Ісус, теж не всі повірять. Але, все ж таки, *багато* хто повірить.

Важливі імена і терміни (Глосарій)

- Цей список не містить терміни, які пояснені в книзі. Терміни, написані великими літерами та виділені жирним шрифтом, включені в глосарій.

Авраам – людина, яку Бог обрав бути прабатьком народу, відомого пізніше як ізраїльтяни або євреї.

Адам і Єва – перші дві людини (чоловік і жінка), яких створив Бог

Ангели – надприродні істоти, які служать Богу і допомагають віруючим в Ісуса. Первісні єврейські та грецькі терміни, перекладені як «ангел» в українській Біблії, означають «посланець». Тому термін «ангел» є описом роботи – він описує роль члена небесного царства Бога, який приносить послання людям від Бога. Див. «Короткий огляд надприродних термінів» після глосарію для більш докладної інформації.

Апостол – грецький термін, що означає «посланий». У Новому Завіті існують різні види апостолів.

Ассирійці – історичні вороги Ізраїлю з північної Месопотамії.

Біблія – збірник, що складається з 66 стародавніх, священних книг, написаних людьми, які були керовані Божим провидінням. Перші 39 книг відомі як Старий Завіт, за ними слідує 27 книг, які називають Новим Завітом.

Благодать – коли Бог пропонує або дає нам те, чого ми не заслуговуємо; Божа доброта.

Бог – в Біблії, коли цей термін використовується в однині та з великої літери, він описує унікальну, найвищу і незрівнянну ні з ким надприродню істоту, яка створила все, що існує і яка любить людство.

Буття – перша книга Біблії.

Вавилон – стародавнє місто Вавилон, розташоване в південній Месопотамії (сучасний Ірак).

Вавилоняни – історичні вороги Ізраїлю з південної Месопотамії.

Велике доручення – місія, покладена Ісусом на Його послідовників – поширювати Євангеліє і готувати учнів по всьому світу.

Вихід – (1) назва другої книги Біблії; (2) термін, яким описують вихід стародавнього Ізраїлю з Єгипетського рабства.

Віра – довіра (до когось або до чогось), в основі якої лежить глибоке переконання.

Віруючий – той, хто довіряє звістці Євангелія.

Вознесіння – повернення Ісуса на небеса після воскресіння.

Воскресіння – (1) у загальному розумінні: перемога нового життя над смертю; (2) у Новому Завіті: відсилення до події, коли Ісус воскрес тілесно з мертвих через три дні після того, як Він був страчений на хресті; або майбутнє воскресіння всіх віруючих до вічного життя на новій землі.

Гора Синай – місце, де Бог покликав Мойсея, щоб звільнити ізраїльтян з Єгипту, а також місце, де Бог дав Ізраїлю десять заповідей.

Гріх – будь-яка дія або ставлення, яке повстає проти Бога або суперечить стандартам Божої праведності, моралі та етики.

Гріхопадіння – гріх Адама і Єви в Едемському саду та його наслідки.

Давид – другий цар Ізраїлю, якому Бог обіцяв вічну династію. Месія повинен був народитися в цій династичній лінії.

Десять заповідей – перші десять моральних законів, даних Богом ізраїльтянам після Виходу з Єгипту.

Диявол – інше ім'я для сатани та змія. Див. «Короткий огляд надприродних термінів» після глосарію для більш докладної інформації.

Дії – книга в Новому Завіті про історію перших християн.

Дух Божий – ще одне ім'я Святого Духа.

Дух Святий – особистий Дух Бога, рівний Йому за природою.

Духовна війна – боротьба проти гріха і ворожих надприродних сил, які протистоять здійсненню Великого Доручення. Див. «Короткий огляд надприродних термінів» після глосарію.

Євангеліє – новина про спасіння через Ісуса Христа.

Євангелізація – різноманітна діяльність, спрямована на поширення доброї новини.

Євреї – ще один термін, що означає ізраїльтянин.

Завіт – угода між двома сторонами. У Біблії Бог укладає завіти з людством, в яких Він дає обіцянки та благословення. Завіти можуть мати умови або не мати їх.

Земля обіцяна – термін, що застосовується щодо географічного Ізраїлю. Бог обіцяв Аврааму, що ця земля буде місцем, де його нащадки зможуть влаштуватися і жити. До захоплення ізраїльтянами, вона називалася в Старому Завіті Ханааном.

Зіпсованість – термін, що належить до понять «зло» і «гріх», хоча найчастіше вживається для опису ступеню і частоти злих помислів і поведінки.

Зло – все, що Бог вважає морально або етично поганим, шкідливим і образливим для Нього або Його творіння.

Змій – ворог Адама і Єви в Едемському саду. Пізніше Біблія називає змія також дияволом і сатаною. Див. «Короткий огляд надприродних термінів» після глосарію.

Іврит – мова, якою був написаний оригінал Старого Завіту.

Ізраїль – (1) ім'я, дане Якову, онукові Авраама; (2) старозавітний народ, початок якому поклав Бог через Авраама і Сарру.

Ізраїльтяни – нащадки Авраама, що належать до народу Ізраїля.

Ісаак – син Авраама, народжений від Сарри.

Ісус – Син Божий, Який народився від Діви Марії, але Який одночасно є повністю Богом. Бог став людиною Ісусом, щоб здійснити Божий план зі спасіння людства від гріха.

Месія – єврейське слово, що означає «помазаник». Воно відноситься до Царя з роду Давида, який принесе спасіння від гріха і звільнення Божого народу від ворогів. У біблійній історії Ісус є Месією. Грецький еквівалент цього єврейського терміна - «Христос». Таким чином «Ісус Христос» – це «Ісус Месія».

Милість – це коли Бог не судить нас за те, що ми заслужили.

Мойсей – ізраїльтянин, що народився за часів рабства Ізраїлю в Єгипті, якого Бог обрав, щоб вивести Ізраїль з цього поневолення.

Надприродне – термін, що відноситься до того, що виходить за межі природного (фізичного, матеріального) світу і всесвіту. «Надприродна істота» – це духовна істота, яка не має фізичного тіла за своєю природою.

Новий Завіт – 27 книг, наступні після Старого Завіту. Їх зміст стосується життя і служіння Ісуса, історії перших християн, і поширення християнства в першому столітті від Р.Х.

Ной – людина, яку Бог визнав праведним за часів потопу. Бог наказав Ною побудувати ковчег (великий корабель), щоб врятувати себе, свою сім'ю і тварин від великого потопу.

Павло – апостол Ісуса, чиє служіння було направлено на язичників (НЕ ізраїльтян).

Петро – один з перших учнів Ісуса.

Прощення (гріха) – це коли Бог прощає когось за його злочини та проступки проти Нього. Коли Бог прощає людину, будь-яке покарання, призначене для неї, скасовується. Пов'язані з прощенням поняття – «благодать», «милість» і «порятунок».

Сад Едемський – місце в спочатку створеному Богом світі, де жили Адам і Єва. Бог також був присутній в Едемі.

Сарра – дружина Авраама, яку Бог надприродно наділив здатністю зачати дитину.

Сатана – ім'я, дане змію, який обманув Адама і Єву в Едемі. Сатана був першою з творінь Бога надприродною істотою, яка повстала проти Бога. Диявол представлений як архіворог Бога в Новому Завіті. Див. «Короткий огляд надприродних термінів» після глосарію.

Саул – перший цар Ізраїлю.

Сили темряви – всі надприродні істоти, вороже налаштовані щодо Божого плану для всього світу і людства. Див. «Короткий огляд надприродних термінів» після глосарію.

Син – в Біблії слово «Син» (з великої літери) відноситься до другої Особи Трійці, яка стала людиною в Ісусі.

Сини Божі – в Старому Завіті цим терміном описуються надприродні істоти, які або служать Богу, або повстали проти Бога. Див. «Короткий огляд надприродних термінів» після глосарію.

Соломон – один із синів Давида. Соломон успадкував трон після смерті Давида.

Спасіння – звільнення віруючих в Євангеліє з їх стану гріховної відчуженості від Бога. У спасінні через віру в євангельську добру новину прощаються гріхи. Спасіння відновлює віруючого, роблячи його частиною сім'ї Бога.

Старий Завіт – перші 39 книг Біблії. Їх зміст хронологічно передує народженню Ісуса.

Трійця – три особи Бога (Отець, Син і Дух Святий); біблійне вчення про те, що Бог один, але вічно існує в трьох Особах (Іпостасях).

Учень – той, хто слідує за Ісусом, наслідуючи Його життя і підкоряючись Його вченню.

Хрест – засіб страти Ісуса. Римський хрест уявляв собою вертикальний стовп з поперечною балкою, до якої прив'язували або прибивали цвяхами після тортур жертв, залишаючи їх задихатися. У Новому Завіті «хрест» також належить до місця, де був оплачений гріх і забезпечено спасіння для всіх, хто вірить в Євангеліє.

Христос – грецьке слово, що означає «помазаний»; еквівалент слова «Месія» і титул, який носить Ісус.

Царство Боже / Христа / Ісуса – правління Бога через Христа на землі з віруючими. Новий Завіт представляє це Царство як вже присутнє серед нас, але в той самий час його остаточне встановлення лежить в майбутньому.

Юдеї – ще одне позначення ізраїльтян – людей, які походять від Авраама. У стародавні часи це була назва, дана іншими народами двом залишилися племенам Ізраїлю під час вигнання.

Яків – син Ісаака і, отже, онук Авраама. Пізніше його ім'я було змінено на «Ізраїль».

Язичник – термін, що описує будь-кого, хто не є частиною етнічного Ізраїлю, тобто «не ізраїльтянин».

Короткий огляд надприродних термінів

Біблія використовує різноманітні терміни для опису істот, які населяють духовний світ. Християнська традиція часто змішує ці терміни, створюючи таким чином плутанину. Я присвятив більшу частину своєї наукової кар'єри вивченню цих питань. Запрошую всіх, хто цікавиться темою ангелів, сатани та злих духів, прочитати наступні книги (в такому порядку):

- *Надприродне: що вчить Біблія про невидимий світ, і чому це важливо (перекладена на українську мову)*
- *The Unseen Realm: Recovering the Supernatural Worldview of the Bible*
- *Angels: What the Bible Really Says About God's Heavenly Host*
- *Demons: What the Bible Really Says About the Powers of Darkness*

Перша з цих книг, як і та книга, яку ви тримаєте в руках, не призначена для академічної дискусії. Решта три книги мають академічний характер (містять багато посилань і деталей). У них є тисячі приміток і посилань на наукові ресурси для обґрунтування їх змісту.

Тепер може бути корисним коротко повторити те, що ми говорили про надприродний світ Біблії.

Біблія вчить, що існує невидимий світ – світ духовних істот. Ці істоти за своєю природою не мають тіла, хоча можуть приймати фізичну форму. Духовний світ є «надприродним». Цей світ має природу, відмінну від фізичного світу і знаходиться за межами природного, фізичного світу.

Бог живе в духовному світі, але як творець Він перевершує його. Тільки Бог не створений і вічний. Так само як Він створив все життя в знайомому для нас світі (тобто, у фізичному, матеріальному світі), Він також створив всіх духовних істот, що населяють духовний світ.

Біблія описує членів духовного світу різними термінами (наприклад, Рим 8:38; 1Пет 3:22). Я говорив про деякі з них в цій книзі. Деякі з цих термінів – це опис роботи, тобто опис того, що дана духовна істота робить. «Ангел» є в цьому сенсі гарним прикладом. Слово «ангел» означає «посланець». Однак в греко-римській культурі Нового Завіту, термін «ангел» також став використовуватися для опису будь-якого члена небесного воїнства, що не повстав проти Бога. Термін «демон» описує всіх, хто повстав, попри те що слово «демон» мало в стародавньому світі різні значення.

Описова фраза «Сини Божі» – це сімейний термін, який нагадує нам про те, що Бог є Батьком (Творцем) духовних істот. Термін, однак, означає більше, ніж тільки це. Я більш детально обговорюю це словосполучення в книгах «Надприродне» і *The Unseen Realm* («Невидимий світ»). «Сини Божі» – це істоти, які належать до вищого рангу Божої «робочої

сили». В основі їх діяльності лежить звичай, що існував в давнину, коли діти царя отримували високі посади у владі. У біблійній історії, сини Божі були призначені правити народами, які були засуджені Богом при Вавилонській вежі. Ця робота, звичайно ж, є більш важливою, ніж просто доставка послань (робота ангелів).

Спочатку, всі члени духовного світу були вірними Богу. Але одного разу все змінилося. Як ви дізналися з цієї книги, коли Бог створював істот духовного світу, Він наділив їх Своїми якостями. Одною з цих якостей була вільна воля. Деякі з членів духовного світу використали свою свободу, повставши проти волі Бога і проти людської сім'ї Бога. Колективно, всі духовні істоти, що знаходяться в бунті проти Бога і Його народу, називаються «силами темряви». Проте, в біблійній історії про Боже бажання мати людську сім'ю розповідається про різні категорії духовних ворогів Бога.

Біблія описує три таких повстання. Перше відбулося в Едемському саду. Один з членів духовного світу хотів перешкодити бажанню Бога мати людську сім'ю. У біблійній історії ця істота прийшла до Єви у вигляді змія для того, щоб обманути її. Пізніше в Біблії ця істота, яка повстала проти Бога, позначається іменами «сатана» (термін, який означає «супротивник») і «диявол» (термін, який означає «наклепник»).

Пізніше в біблійному оповіданні деякі з небесних синів Божих повстали. Вони переступили межу між духовним і фізичним світом. Невелика книга Іуди описує їх як таких, що «не зберегли своєї гідності, але залишили своє житло». Церковна традиція врешті-решт назвала (не зовсім точно) цих бунтівних синів Божих «занепалими ангелами», щоб описати їх відпадання від святості, або «демонами», щоб позначити їхню провину. І це попри те, що Старий Завіт ніколи не використовує слова «ангел» або «демон» для опису повсталих в книзі Буття 6:1-4.

Нарешті, сини Божі, яким були призначені народи після епізоду при Вавилонській вежі, в якийсь момент розбестилися. Псалом 81 містить вірші, що засуджують їх за це. Ці територіальні влади стоять за тими, хто в 10-му розділі книги Даниїла називається надприродними «князями» над народами, а також за «начальствами», «владою», «силами» і «престолами», про які писав Павло у багатьох уривках (наприклад, Еф 6:11-12). Всі ці терміни мають географічний характер, і тому ідеально підходять для опису ситуації, що виникла після Вавилонських подій.